

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 21.4.2006
KOM(2006) 169 lopullinen

2006/0058 (CNS)

Ehdotus:

**NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN
JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS**

**Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Amerikan yhdysvaltojen välisen
lentoliikennesopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta**

Ehdotus:

**NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN
JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS**

**Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Amerikan yhdysvaltojen välisen
lentoliikennesopimuksen tekemisestä**

(komission esittämät)

PERUSTELUT

1) EHDOTUKSEN TAUSTA

- **Ehdotuksen perusteet ja tavoitteet**

Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Amerikan yhdysvaltojen välisestä lentoliikennesopimuksesta on neuvoteltu neuvoston kesäkuussa 2003 antaman valtuutuksen mukaisesti. EU:n ja Yhdysvaltojen välistä lentoliikennettä harjoitetaan tällä hetkellä yksittäisen jäsenvaltioiden ja Yhdysvaltojen tekemien kahdenvälisten sopimusten nojalla. Näissä kahdenvälisissä sopimuksissa on määräyksiä, joiden Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi marraskuussa 2002 antamassaan tuomiossa olevan yhteisön lainsäädännön vastaisia. Näin ollen on tarpeen vahvistaa uusi yhteisön tason kehys EU:n ja Yhdysvaltojen välistä lentoliikennettä varten. Sopimus on kattava ensimmäisen vaiheen sopimus. Sopimuspuolet ovat sitoutuneet aloittamaan toista vaihetta koskevat neuvottelut tietyn ajan kuluessa. Sopimus täyttää yhteisön oikeudelliset vaatimukset ja sen soveltamisesta aiheutuu merkittäviä ja välittömiä taloudellisia etuja Atlantin yli matkustaville ja rahdinlähettäjiille.

- **Yleistä**

Neuvotteluvaltuutuksessa asetettiin tavoitteeksi EU:n ja Yhdysvaltojen välisen avoimen lentoliikennealueen (Open Aviation Area, OAA) perustaminen. Avoin lentoliikennealue loisi EU:n ja Yhdysvaltojen välisen lentoliikenteen sisämarkkinat, joilla voitaisiin tehdä investointeja vapaasti ja joilla Euroopan ja Yhdysvaltojen lentoyhtiöt voisivat rajoituksetta tarjota lentoliikennepalveluja, kummankin sopimuspuolen kotimaiset markkinat mukaan luettuina. Tämän tavoitteen täysimääräinen saavuttaminen edellyttäisi merkittäviä muutoksia Yhdysvaltain lainsäädännössä, erityisesti nykyisten oikeudellisten rajoitusten poistamiseksi Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden ulkomaiselta omistukselta ja valvonnalta ja kabotaasiliikenteeltä. Nämä kysymykset ovat Yhdysvalloissa edelleen poliittisesti erittäin herkkiä. Tästä syystä neuvotteluvaltuutuksessa huomioidaan erityisesti mahdollisuus panna sopimus täytäntöön vaiheittain, vaikka se edellyttääkin, että sopimuksessa määrätään mekanismeista, joilla varmistetaan seuraaviin vaiheisiin siirtyminen.

EU hyväksyi neuvottelujen aikana sen, että kabotaasiliikennettä ei sisällytettäisi sopimuksen ensimmäiseen vaiheeseen. EU korosti kuitenkin Yhdysvalloille, että ensimmäisen vaiheen sopimus olisi EU:n hyväksyttävissä ainoastaan, jos Yhdysvaltain lentoyhtiöiden omistusoikeuksiin ja valvontaan liittyvien rajoitusten purkamisessa saavutettaisiin merkittävää edistymistä. Yhdysvaltojen liikenneministeriö antoi 2 päivänä marraskuuta 2005 asiakirjan ”Notice of Proposed Rulemaking” (NPRM), jossa tulkitaan Yhdysvaltojen lentoyhtiöitä koskevia säännöksiä uudella tavalla siten, että ”tosiasiallinen määräysvalta” on Yhdysvaltojen kansalaisilla. Näin muiden maiden kansalaisten mahdollisuudet sijoittaa Yhdysvaltojen lentoyhtiöihin ja osallistua niitä koskevaan päätöksentekoon kasvavat.

Komissio viimeisteli sopimustekstin yhdessä Amerikan yhdysvaltojen kanssa valtuutukseen liittyvien neuvotteluohjeiden mukaisesti viimeisen neuvottelukierroksen aikana 18 päivänä marraskuuta 2005. Sopimustekstin viimeistelyn yhteydessä EU

totesi, että tehdessään päätöstä sopimuksen eteenpäinviemisessä Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ottavat huomioon NPRM-prosessissa saavutettujen tulosten perusteella annetut lopulliset säädökset. Neuvoston päätöksen tekeminen edellyttää näin ollen sitä, että Yhdysvaltojen liikenneministeriö antaa ennen neuvoston päätöksen tekemistä lopullisen säädöksen, jonka neuvosto katsoo mahdollistavan selkeiden, merkittävien ja määrätietoisten muutosten tekemisen Yhdysvaltojen politiikassa tällä alalla. Jos liikenneministeriön lopullinen säädös julkaistaan riittävän aikaisessa vaiheessa ja jos neuvosto suhtautuu siihen myönteisesti, sopimus allekirjoitettaneen vuoden 2006 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana.

- **Ehdotuksen alalla voimassa oleva säännökset**

Sopimuksen säännökset korvaavat jäsenvaltioiden ja Yhdysvaltojen välillä tehdyt 20 kahdenvälistä lentoliikennesopimusta.

- **Yhdenmukaisuus unionin muiden politiikkojen ja tavoitteiden kanssa**

Lentoliikennesopimuksen tekeminen Yhdysvaltojen kanssa on ollut EU:lle ensisijainen tavoite jo pitkään ja se on myös keskeinen tekijä EU:n ulkoisen ilmailupolitiikan kehittämisessä, kuten todetaan komission tiedonannossa ”Yhteisön ulkoisen ilmailupolitiikan kehittämisestä” (KOM (2005) 79 lopullinen). Sopimus edistää yhteisön ulkoisen ilmailupolitiikan perustavoitetta saattamalla voimassa olevat kahdenväliset lentoliikennesopimukset yhteisön oikeuden mukaisiksi.

2) ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN KUULEMINEN JA VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

- **Asianomaisten kuuleminen**

Kuulemismenettely, tärkeimmät kohderyhmät ja yleiskuvaus osallistujista

Komissio on koko neuvotteluprosessin ajan kuullut laajalti asianosaisia erityisesti järjestämällä säännöllisesti lentoyhtiöiden, lentoasemien ja työntekijäjärjestöjen edustajista koostuvan neuvoa-antavan foorumin kokouksia.

Yhteenvedo vastauksista ja siitä, miten ne on otettu huomioon

Neuvoa-antava foorumi kokoontui yli 10 kertaa. Näissä kokouksissa keskusteltiin yksityiskohtaisesti kaikista neuvotteluissa käsiteltävistä asioista. Kaikki asianosaisten kommentit otettiin asianmukaisesti huomioon valmisteltaessa yhteisön neuvottelukantaa.

- **Asiantuntijalausunnot**

Ulkoista asiantuntija-apua ei tarvittu.

- **Vaikutusten arviointi**

Sopimus on merkittävä askel kohti EU:n lopullista tavoitetta, eli EU:n ja Yhdysvaltojen välisen avoimen lentoliikennealueen perustamista. Komissio tilasi vuonna 2002 raportin yhdysvaltalaiselta konsulttiyritykseltä (Brattle Group). Tässä raportissa arvioitiin, että EU:n ja Yhdysvaltojen välisen avoimen lentoliikennealueen

ansioista matkustajien määrä lisääntyisi 17 miljoonalla vuodessa, kuluttajien hyödyt olisivat vähintään viisi miljardia euroa vuodessa ja työllisyys paranisi Atlantin molemmin puolin.

Sopimuksessa säädetään sekakomiteasta, joka on vastuussa sopimuksen täytäntöönpanon ja sen vaikutusten tarkastelusta.

3) EHDOTUKSEN OIKEUDELLISET NÄKÖKOHDAT

- **Tiivistelmä ehdotetuista toimista**

Sopimus on kattava ensimmäisen vaiheen sopimus, joka korvaa nykyiset jäsenvaltioiden ja Yhdysvaltojen väliset voimassa olevat kahdenväliset sopimukset. Sopimuksella poistetaan kaikki nykyiset rajoitukset, jotka koskevat sekä yhteisön että Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden oikeutta liikennöidä Euroopan yhteisön ja Yhdysvaltojen kohteiden välillä. Sopimuksella poistetaan siis esteet, jotka ovat estäneet yhteisön lentoliikenteen harjoittajia hyödyntämästä sijoittautumisoikeuttaan yhteisön alueella, mukaan luettuna oikeus syrjimättömään markkinoille pääsyyn, Yhdysvaltoihin tai Yhdysvalloista tapahtuvan lentoliikenteen osalta. Näitä kysymyksiä käsiteltiin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asioissa C-466/98, C-467/98, C-468/98, C-469/98, C-471/98, C-472/98, C-475/98 ja C-476/98.

- **Oikeusperusta**

Perustamissopimuksen 80 artiklan 2 kohta yhdessä sen 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ja 3 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa.

- **Toissijaisuusperiaate**

Toissijaisuusperiaatetta noudatetaan, koska ehdotus ei kuulu yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.

Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla saavuttaa ehdotuksen tavoitteita seuraavista syistä:

Sopimuksessa vahvistetaan uusia yhteisön tason järjestelyjä, joilla säädellään Atlantin ylittävää lentoliikennettä ja joilla korvataan yksittäisten jäsenvaltioiden tekemät voimassa olevat järjestelyt. Sopimuksella luodaan samanaikaisesti kaikille yhteisön lentoliikenteen harjoittajille yhdenmukaiset markkinoille pääsyä koskevat ehdot. Sopimuksessa vahvistetaan uusia järjestelyjä Euroopan yhteisön ja Yhdysvaltojen väliselle säänneltylle yhteistyölle aloilla, jotka ovat tärkeitä Atlantin ylittävän lentoliikenteen turvallisuuden ja lentoliikenteen turvaamisen ja tehokkaan toiminnan kannalta. Yhteistyötä vahvistetaan erityisesti lentoturvallisuutta ja lentoliikenteen turvaamista koskevissa kysymyksissä. Sopimuksessa vahvistetaan myös sopimuspuolten kilpailuviranomaisten yhteistyöhön liittyviä uusia järjestelyjä niiden transatlanttisia markkinoita koskevien kansainvälisen lentoliikenteen kilpailujärjestelmien soveltamisen osalta. Nämä järjestelyt voidaan toteuttaa ainoastaan yhteisön tasolla, koska niihin liittyy useita yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia aloja.

Ehdotuksen tavoitteet saavutetaan paremmin yhteisön toimilla seuraavista syistä:

Sopimuksen määräyksiä sovelletaan samanaikaisesti 25 jäsenvaltioon, ja samoja sääntöjä sovelletaan syrjimättä kaikkiin yhteisön lentoliikenteen harjoittajiin kansallisuudesta riippumatta. Nämä lentoliikenteen harjoittajat voivat nyt liikennöidä mistä tahansa Euroopan unionin kohteesta mihin tahansa Yhdysvaltojen kohteeseen.

Kaikkien EU:n ja Yhdysvaltojen välisten markkinoillepääsyä koskevien rajoitusten purkaminen houkuttelee markkinoille uusia toimijoita ja luo mahdollisuuksia liikennöidä myös alipalveluille lentokentille. Lisäksi se helpottaa yhteisön lentoliikenteen harjoittajien yhdistymistä.

Sopimuksella varmistetaan kaikkien yhteisön lentoliikenteen harjoittajien kaupalliset mahdollisuudet, kuten ilma-alusten ja miehistön tarjoaminen Yhdysvaltojen lentoliikenteen harjoittajille. Tätä ei mikään yksittäinen jäsenvaltio ole erillisillä neuvotteluilla pystynyt varmistamaan. Yksi neuvotteluvaltuutuksen päätavoitteista on tasapuolisten toimintamahdollisuuksien luominen kaikille EU:n ja Yhdysvaltojen lentoliikenteen harjoittajille. Tämä edellyttää vahvaa sääntely-yhteistyötä, jota voidaan harjoittaa ainoastaan yhteisön tasolla.

Näin ollen ehdotus on toissijaisuusperiaatteen mukainen.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotus noudattaa suhteellisuusperiaatetta seuraavista syistä:

Sopimuksen täytäntöönpanoa koskevien kysymysten käsittelemiseksi perustetaan sekakomitea. Sekakomiteassa vaihdetaan asiantuntijatason tietoja uusista lainsäädäntöaloitteista tai lainsäädännön kehittymisestä sekä tarkastellaan mahdollisia aloja, joilla sopimusta voidaan kehittää edelleen. Sekakomitea koostuu komission ja jäsenvaltioiden edustajista.

Jäsenvaltiot jatkavat edelleen kansainväliseen lentoliikenteeseen liittyvien tavanomaisten hallinnollisten tehtävien suorittamista, mutta yhdenmukaisesti sovellettavien yhteisten sääntöjen mukaisesti.

- **Säädöstyypin valinta**

Ehdotettu säädöstyypin: muu säädös.

Muut keinot eivät soveltuisi seuraavista syistä:

Ulkoisia ilmailusuhteita koskevia säännöksiä voidaan antaa vain kansainvälisillä sopimuksilla.

4) TALOUSARVIOVAIKUTUKSET

Ehdotuksella ei ole vaikutusta yhteisön talousarvioon.

Ehdotus:

NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS

Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Amerikan yhdysvaltojen välisen lentoliikennesopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET
JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan
2 kohdan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen
kanssa,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Komissio on neuvotellut yhteisön ja sen jäsenvaltioiden puolesta Amerikan yhdysvaltojen kanssa lentoliikennesopimuksen (jäljempänä 'sopimus');
- (2) Sopimusteksti parafoitiin [...].
- (3) Yhteisön ja jäsenvaltioiden olisi allekirjoitettava sopimus ja sitä olisi sovellettava väliaikaisesti sillä varauksella, että sopimus tehdään lopullisesti myöhemmin.
- (4) Tällä hetkellä Yhdysvaltojen lainsäädäntö edellyttää muun muassa, että Yhdysvaltojen lentoyhtiön on oltava Yhdysvaltojen kansalaisten "tosiasiallisessa määräysvallassa". Yhdysvaltojen liikenneministeriö on tulkinnut tätä vaatimusta liittovaltion säännösten 14 osaston 399.88 pykälään (jäljempänä CFR:n 14 osaston 399.88 §) sisältyvässä yleispoliittisessa julkilausumassa.
- (5) Sopimus perustuu yhteisymmärrykseen siitä, että Yhdysvallat soveltaa liikenneministeriön CFR 14 osaston 399.888 §:ssä esille tuomaa "tosiasiallista määräysvaltaa" koskevan säännöksen tulkintaa siten, että sellaisilla jäsenvaltioiden kansalaisilla, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön, on mahdollisuus kohtuullisessa määrin osallistua tällaisen lentoyhtiön kaupallista lentotoimintaa koskevaan päätöksentekoon. Jos Yhdysvaltojen ilmailuviranomaiset tai tuomioistuimet eivät tulkitse tai sovelta CFR 14 osaston 399.88 §:ää tällä tavoin, tai jos kyseistä säännöstä muutetaan, se peruutetaan tai kumotaan, eikä sitä korvata säännöksellä, joka mahdollistaa vastaavat etuudet yhteisön investoijille, yhteisön ja jäsenvaltioiden olisi keskeytettävä sopimuksen väliaikainen soveltaminen.
- (6) On tarpeen säätää menettelyistä, joiden mukaisesti voidaan tarvittaessa päättää sopimuksen väliaikaisen soveltamisen lopettamisesta. On myös tarpeen säätää asianmukaisista menettelyistä, joiden mukaisesti yhteisö ja jäsenvaltiot osallistuvat sopimuksen 17 artiklan mukaisesti perustettuun sekakomiteaan ja sopimuksen 18 artiklan mukaiseen välimiesmenettelyyn, sekä panevat täytäntöön

lentoturvallisuutta, lentoliikenteen turvaamista, liikenneoikeuksia ja valtion tukia koskevat sopimuksen määräykset.

OVAT PÄÄTTÄNEET SEURAAVAA:

1 artikla (Allekirjoitus)

Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään henkilö, jolla on valtuudet allekirjoittaa Euroopan yhteisön puolesta Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Amerikan yhdysvaltojen välinen lentoliikennesopimus sillä varauksella, että sopimus tehdään lopullisesti myöhemmin. Sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.

2 artikla (Väliaikainen soveltaminen)

1. Yhteisö ja sen jäsenvaltiot soveltavat sopimusta väliaikaisesti alkaen sen voimaantuloon saakka.
2. Neuvosto päättää sopimuksen väliaikaisen soveltamisen lopettamisesta, tällaisesta päätöksestä ilmoittamisesta Yhdysvalloille sopimuksen 24 artiklan 2 kohdan mukaisesti sekä tällaisen ilmoituksen kumoamisesta yhteisön ja sen jäsenvaltioiden puolesta yksimielisesti komission ehdotuksesta.
3. Jos neuvosto päättää 2 kohdassa vahvistetun menettelyn mukaisesti, että
 - a) Yhdysvaltojen ilmailuviranomaiset tai tuomioistuimet tulkitsevat tai soveltavat CFR:n 14 osaston 399.88 §:ää tai mitä tahansa sen korvaavaa säännöstä siten, että sellaisilla jäsenvaltioiden kansalaisilla, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön, ei ole mahdollisuutta osallistua kohtuullisessa määrin tällaisen lentoyhtiön kaupallista lentotoimintaa, lukuun ottamatta lentoturvallisuutta, lentoliikenteen turvaamista ja siviili-ilma-alusreserviä (Civil Reserve Air Fleet), koskevaan päätöksentekoon; tai
 - b) CFR:n 14 osaston 399.88 §:ää tai mitä tahansa sen korvaavaa säännöstä muutetaan siten, että sellaiset jäsenvaltioiden kansalaiset, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön, eivät saa samoja etuuksia kuin CFR:n 14 osaston 399.888 §:n nojalla, tai
 - c) CFR:n 14 osaston 399.88 § tai mikä tahansa sen korvaava säännös peruutetaan tai kumotaan, eikä sitä korvata säännöksellä, joka mahdollistaa vastaavat etuudet kuin CFR:n 14 osaston 399.888 § sellaisille jäsenvaltioiden kansalaisille, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön,

se antaa sopimuksen 24 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun ilmoituksen.

3 artikla (Sekakomitea)

1. Komissio, jota avustavat jäsenvaltioiden edustajat, edustaa yhteisöä ja sen jäsenvaltioita sopimuksen 17 artiklalla perustetussa sekakomiteassa.

2. Komissio vahvistaa yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kannan sekakomiteassa sopimuksen 17 ja 19 artiklan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa tai asioissa, jotka eivät edellytä oikeusvaikutuksia omaavan päätöksen tekemistä. Kaikissa muissa tapauksissa yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kannan vahvistaa neuvosto määräenemmistöllä komission ehdotuksesta.

4 artikla (Välimiesmenettely)

1. Komissio edustaa yhteisöä ja jäsenvaltioita sopimuksen 18 artiklan mukaisissa välimiesmenettelyissä.
2. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta päätöksen sopimuksen 18 artiklan 7 kohdan mukaisten etuuksien soveltamisen keskeyttämisestä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.
3. Komissio, jota avustaa neuvoston nimeämä jäsenvaltioiden edustajien erityiskomitea, päättää kaikista muista sopimuksen 18 artiklan nojalla toteutettavista soveltuvista toimista.

5 artikla (Liikenneoikeudet)

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle etukäteen kaikista päätöksistä, joita ne aikovat tehdä sopimuksen 4 tai 5 artiklan nojalla.
2. Jos komissio katsoo milloin tahansa, että päätös, jonka jäsenvaltio on tehnyt tai aikoo tehdä sopimuksen 4 tai 5 artiklan nojalla, ei ole sopimuksen mukainen, komissio osoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle päätöksen, jossa se vaatii jäsenvaltiota ryhtymään asiaankuuluviin toimenpiteisiin sopimuksen noudattamiseksi. Komissio ilmoittaa päätöksestään neuvostolle ja jäsenvaltioille. Kukin jäsenvaltio voi saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi kymmenen työpäivän kuluessa sen tiedoksi antamisesta. Neuvosto voi päättää asiasta toisin kuukauden kuluessa tiedoksiantamisesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

6 artikla (Lentoturvallisuus)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne ovat tehneet tai jotka ne ovat vastaanottaneet sopimuksen 7 artiklan nojalla.

7 artikla (Lentoliikenteen turvaaminen)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne ovat tehneet tai jotka ne ovat vastaanottaneet sopimuksen 8 artiklan nojalla.

8 artikla (Valtion tuet ja avustukset)

1. Jos jäsenvaltio katsoo, että tuella tai avustuksella, jota valtion elin harkitsee annettavaksi tai antaa Yhdysvaltojen alueella, on sopimuksen 13 artiklan 2 kohdassa

tarkoitettuja kielteisiä kilpailuvaikutuksia, se voi ilmoittaa asiasta komissiolle, joka voi ottaa yhteyttä kyseiseen elimeen tai pyytää sekakomitean koolle kutsumista sopimuksen 17 artiklan mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi, jos Yhdysvallat ottaa niihin yhteyttä sopimuksen 13 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Tehty Brysselissä [...] päivänä [...] kuuta [...].

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

Ehdotus:

**NEUVOSTON JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEIDEN EUROOPAN UNIONIN
JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN PÄÄTÖS**

**Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Amerikan yhdysvaltojen välisen
lentoliikennesopimuksen tekemisestä**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET
JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 80 artiklan 2 kohdan yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen ja 300 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan kanssa,

ottavat huomioon Euroopan parlamentin lausunnon¹,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Komissio on neuvotellut yhteisön ja sen jäsenvaltioiden puolesta Amerikan yhdysvaltojen kanssa lentoliikennesopimuksen (jäljempänä 'sopimus');
- (2) Sopimusteksti allekirjoitettiin [...].
- (3) Yhteisön ja jäsenvaltioiden olisi hyväksyttävä tämä sopimus.
- (4) Tällä hetkellä Yhdysvaltojen lainsäädäntö edellyttää muun muassa, että Yhdysvaltojen lentoyhtiön on oltava Yhdysvaltojen kansalaisten "tosiasiallisessa määräysvallassa". Yhdysvaltojen liikenneministeriö on tulkinnut tätä vaatimusta liittovaltion säännösten 14 osaston 399.88 pykälään (jäljempänä CFR:n 14 osaston 399.88 §) sisältyvässä yleispoliittisessa julkilausumassa.
- (5) Sopimus perustuu yhteisymmärrykseen siitä, että Yhdysvallat soveltaa liikenneministeriön CFR 14 osaston 399.888 §:ssä esille tuomaa "tosiasiallista määräysvaltaa" koskevan säännöksen tulkintaa siten, että sellaisilla jäsenvaltioiden kansalaisilla, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön, on mahdollisuus kohtuullisessa määrin osallistua tällaisen lentoyhtiön kaupallista lentotoimintaa koskevaan päätöksentekoon. Jos Yhdysvaltojen ilmailuviranomaiset tai tuomioistuimet eivät tulkitse tai sovelta CFR 14 osaston 399.88 §:ää tällä tavoin, tai jos kyseistä säännöstä muutetaan, se peruutetaan tai kumotaan, eikä sitä korvata säännöksellä, joka mahdollistaa vastaavat etuudet yhteisön investoijille, yhteisön ja jäsenvaltioiden olisi keskeytettävä sopimuksen väliaikainen soveltaminen.

¹ EYVL C ...

- (6) On tarpeen säätää menettelyistä, joiden mukaisesti voidaan tarvittaessa päättää sopimuksen irtisanomisesta. On myös tarpeen säätää asianmukaisista menettelyistä, joiden mukaisesti yhteisö ja jäsenvaltiot osallistuvat sopimuksen 17 artiklan mukaisesti perustettuun sekakomiteaan ja sopimuksen 18 artiklan mukaiseen välimiesmenettelyyn, sekä panevat täytäntöön lentoturvallisuutta, lentoliikenteen turvaamista, liikenneoikeuksia ja valtion tukia koskevat sopimuksen määräykset.

OVAT PÄÄTTÄNEET SEURAAVAA:

1 artikla (Hyväksyntä)

1. Hyväksytään Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Amerikan yhdysvaltojen välinen lentoliikennesopimus yhteisön puolesta. Sopimuksen teksti on tämän päätöksen liitteenä.
2. Kun jäsenvaltiot ovat saattaneet päätökseen sopimuksen voimaan saattamisen edellyttämät sisäiset menettelyt, niiden on toimitettava pääsihteeristöön sopimuksen 25 artiklan mukainen diplomaattinen nootti.
3. Neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään henkilö, jolla on valtuudet yhteisön ja sen jäsenvaltioiden puolesta toimittaa Yhdysvalloille sopimuksen 25 artiklan mukaiset diplomaattiset notit.

2 artikla (Sopimuksen irtisanominen)

1. Neuvosto päättää sopimuksen irtisanomisesta, tällaisesta päätöksestä ilmoittamisesta Yhdysvalloille 22 artiklan mukaisesti sekä tällaisen ilmoituksen kumoamisesta yhteisön ja jäsenvaltioiden puolesta yksimielisesti komission ehdotuksesta.
2. Jos neuvosto päättää 2 kohdassa vahvistetun menettelyn mukaisesti, että
 - a) Yhdysvaltojen ilmailuviranomaiset tai tuomioistuimet tulkitsevat tai soveltavat CFR:n 14 osaston 399.88 §:ää tai mitä tahansa sen korvaavaa säännöstä siten, että sellaisilla jäsenvaltioiden kansalaisilla, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön, ei ole mahdollisuutta osallistua kohtuullisessa määrin tällaisen lentoyhtiön kaupallista lentotoimintaa, lukuun ottamatta lentoturvallisuutta, lentoliikenteen turvaamista ja siviili-ilma-alusreserviä (Civil Reserve Air Fleet), koskevaan päätöksentekoon; tai
 - b) CFR:n 14 osaston 399.88 §:ää tai mitä tahansa sen korvaavaa säännöstä muutetaan siten, että sellaiset jäsenvaltioiden kansalaiset, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön, eivät saa samoja etuuksia kuin CFR:n 14 osaston 399.888 §:n nojalla, tai
 - c) CFR:n 14 osaston 399.88 § tai mikä tahansa sen korvaava säännös peruutetaan tai kumotaan, eikä sitä korvata säännöksellä, joka mahdollistaa vastaavat etuudet kuin CFR:n 14 osaston 399.888 § sellaisille jäsenvaltioiden kansalaisille, jotka ovat investoineet Yhdysvaltojen lentoyhtiöön,

se antaa sopimuksen 22 artiklassa tarkoitetun ilmoituksen.

3 artikla (Sekakomitea)

1. Komissio, jota avustavat jäsenvaltioiden edustajat, edustaa yhteisöä ja sen jäsenvaltioita sopimuksen 17 artiklalla perustetussa sekakomiteassa.
2. Komissio vahvistaa yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kannan sekakomiteassa sopimuksen 17 ja 19 artiklan soveltamisalaan kuuluvissa asioissa tai asioissa, jotka eivät edellytä oikeusvaikutuksia omaavan päätöksen tekemistä. Kaikissa muissa tapauksissa yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kannan vahvistaa neuvosto määräenemmistöllä komission ehdotuksesta.

4 artikla (Välimiesmenettely)

1. Komissio edustaa yhteisöä ja jäsenvaltioita sopimuksen 18 artiklan mukaisissa välimiesmenettelyissä.
2. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta päätöksen sopimuksen 18 artiklan 7 kohdan mukaisten etuuksien soveltamisen keskeyttämisestä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.
3. Komissio päättää neuvoston nimeämän jäsenvaltioiden edustajien erityiskomitean avustamana kaikista muista sopimuksen 18 artiklan nojalla toteutettavista soveltuvista toimista.

5 artikla (Liikenneoikeudet)

1. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle etukäteen kaikista päätöksistä, joita ne aikovat tehdä sopimuksen 4 tai 5 artiklan nojalla.
2. Jos komissio katsoo milloin tahansa, että päätös, jonka jäsenvaltio on tehnyt tai aikoo tehdä sopimuksen 4 tai 5 artiklan nojalla, ei ole sopimuksen mukainen, komissio osoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle päätöksen, jossa se vaatii jäsenvaltiota ryhtymään asiaankuuluviin toimenpiteisiin sopimuksen noudattamiseksi. Komissio ilmoittaa päätöksestään neuvostolle ja jäsenvaltioille. Kukin jäsenvaltio voi saattaa komission päätöksen neuvoston käsiteltäväksi kymmenen työpäivän kuluessa sen tiedoksi antamisesta. Neuvosto voi päättää asiasta toisin kuukauden kuluessa tiedoksiantamisesta. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

6 artikla (Lentoturvallisuus)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne ovat tehneet tai jotka ne ovat vastaanottaneet sopimuksen 7 artiklan nojalla.

7 artikla (Lentoliikenteen turvaaminen)

Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi kaikista pyynnöistä tai ilmoituksista, joita ne ovat tehneet tai jotka ne ovat vastaanottaneet sopimuksen 8 artiklan nojalla.

8 artikla (Valtion tuet ja avustukset)

1. Jos jäsenvaltio katsoo, että tuella tai avustuksella, jota valtion elin harkitsee annettavaksi tai antaa Yhdysvaltojen alueella, on sopimuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja kielteisiä kilpailuvaikutuksia, se voi ilmoittaa asiasta komissiolle, joka voi ottaa yhteyttä kyseiseen elimeen tai pyytää sekakomitean koolle kutsumista sopimuksen 17 artiklan mukaisesti.
2. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle välittömästi, jos Yhdysvallat ottaa niihin yhteyttä sopimuksen 13 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Tehty Brysselissä [...] päivänä [...] kuuta [...].

*Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja*

LIITE

LENTOLIIKENNESOPIMUS

AMERIKAN YHDYSVALLAT (jäljempänä 'Yhdysvallat') sekä

ITÄVALLAN TASAVALTA,

BELGIAN KUNINGASKUNTA,

KYPROKSEN TASAVALTA,

TŠEKin TASAVALTA,

TANSKAN KUNINGASKUNTA,

VIRON TASAVALTA

SUOMEN TASAVALTA,

RANSKAN TASAVALTA,

SAKSAN LIITTOTASAVALTA,

HELLEENIEN TASAVALTA,

UNKARIN TASAVALTA

IRLANTI,

ITALIAN TASAVALTA,

LATVIAN TASAVALTA

LIETTUAN TASAVALTA

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,

MALTAN TASAVALTA,

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,

PUOLAN TASAVALTA

PORTUGALIN TASAVALTA,

SLOVAKIAN TASAVALTA

SLOVENIAN TASAVALTA,

ESPANJAN KUNINGASKUNTA,

RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

EUROOPAN YHTEISÖN perustamissopimuksen sopimuspuolina ja Euroopan unionin jäsenvaltioina, (äljempänä 'jäsenvaltiot'),

sekä EUROOPAN YHTEISÖ,

HALUAVAT edistää sellaista kansainvälistä ilmailujärjestelmää, joka perustuu lentoyhtiöiden keskinäiseen kilpailuun markkinoilla, joilla valtion osallistuminen ja sääntely on mahdollisimman vähäistä.

HALUAVAT helpottaa kansainvälisten lentoliikennemahdollisuuksien laajenemista esimerkiksi kehittämällä lentoliikenneverkostoja, jotka vastaavat taroituksenmukaisia lentoliikennepalveluja koskeviin matkustajien ja rahdinlähettäjien tarpeisiin.

HALUAVAT mahdollistaa sen, että lentoyhtiöt voivat tarjota matkustajille ja rahdinlähettäjille kilpailukykyisiä hintoja ja palveluja avoimilla markkinoilla.

HALUAVAT, että lentoliikenneteollisuuden kaikki sektorit, mukaan luettuina lentoyhtiöiden työntekijät, hyötyvät markkinoiden vapauttamista koskevasta sopimuksesta.

HALUAVAT varmistaa, että kansainvälinen lentoliikenne on mahdollisimman turvallista ja turvattua ja vahvistavat uudelleen olevansa erityisen huolissaan ilma-aluksia vastaan toteutetuista toimista tai niiden uhista, jotka vaarantavat ihmisten tai omaisuuden turvallisuuden ja vaikuttavat kielteisesti lentoliikenteeseen sekä heikentävät yleisön luottamusta siviili-ilmailun turvallisuuteen.

OTTAVAT HUOMIOON Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avatun kansainvälistä siviili-ilmailua koskevan yleissopimuksen.

TUNNUSTAVAT, että valtion avustukset voivat vaikuttaa kielteisesti lentoyhtiöiden kilpailuun ja voivat vaarantaa tämän sopimuksen perustavoitteiden saavuttamisen.

VAHVISTAVAT ympäristönsuojelun merkityksen kehitettäessä kansainvälistä ilmailupolitiikkaa ja pantaessa sitä täytäntöön.

OTTAVAT HUOMIOON kuluttajansuojan, mukaan luettuna Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä tehdyn yleissopimuksen mukaisen suojan, tärkeyden.

AIKOVAT toimia voimassaolevilla sopimuksilla luodun kehyksen pohjalta tavoitteena avata markkinoille pääsy ja maksimoida hyödyt kuluttajille, lentoyhtiöille, työntekijöille ja yhteisöille Atlantin molemmiin puolin.

AIKOVAT olla esikuvana muulle maailmalle edistämällä tämän elintärkeän taloussektorin vapauttamista,

ovat sopineet seuraavaa:

1 artikla

Määritelmät

Ellei toisin mainita, tässä sopimuksessa tarkoitetaan:

1. 'sopimuksella' tätä sopimusta, sen liitteitä ja kaikkia niihin tehtyjä muutoksia;
2. 'lentoliikenteellä' matkustajien, matkatavaroiden, rahdin ja postin kuljettamista lentoteitse joko erikseen tai yhdessä maksua tai muuta korvausta vastaan.
3. 'yleissopimuksella' Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avattua kansainvälistä siviili-ilmailua koskevaa yleissopimusta ja
 - a. kaikkia yleissopimuksen muutoksia, jotka ovat tulleet voimaan yleissopimuksen 94 artiklan a kohdan mukaisesti ja jotka sekä Yhdysvallat sekä käsiteltävänä olevan kysymyksen kannalta asiaankuuluva jäsenvaltio tai asiaankuuluvat jäsenvaltiot ovat ratifioineet, ja
 - b. kaikkia yleissopimuksen 90 artiklan mukaisesti hyväksytyjä yleissopimuksen liitteitä tai liitteisiin tehtyjä muutoksia sillä edellytyksellä, että liite tai muutos ovat voimassa sekä Yhdysvalloissa että käsiteltävänä olevan kysymyksen kannalta asiaankuuluvassa jäsenvaltiossa tai asiaankuuluvissa jäsenvaltioissa;
4. 'täydellä korvauksella' korvausta annetuista palveluista mukaan luettuna kohtuulliset hallinnolliset yleiskulut;
5. 'kansainvälisellä lentoliikenteellä' lentoliikennettä useamman kuin yhden valtion alueen yli;
6. 'sopimuspuolella' joko Yhdysvaltoja tai Euroopan yhteisöä ja sen jäsenvaltioita;
7. 'hinnalla' lentoyhtiöiden ja niiden asiamiesten matkustajien, matkatavaroiden ja/tai rahdin (postia lukuun ottamatta) ilmakuljetuksesta, mukaan luettuna kansainväliseen lentoliikenteeseen liittyvä pintakuljetus, veloittamia hintoja, maksuja ja niiden ehtoja;
8. 'laskulla ilman kaupallista tarkoitusta' muussa tarkoituksessa kuin matkustajien, rahdin tai postin ottamiseksi tai jättämiseksi suoritettavaa laskua;
9. 'alueella' Yhdysvaltojen osalta maa-aluetta (mannermaata ja saaria), sisävesiä ja sen suvereniteettiin ja lainkäyttövaltaan kuuluvia aluemeriiä sekä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden osalta maa-aluetta (mannermaata ja saaria), sisävesiä ja aluemeriiä, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimusta, mainitussa perustamissopimuksessa tai sen korvaavassa oikeudellisessä välineessä säädettyjen edellytysten mukaisesti. Tämän sopimuksen soveltamisella Gibraltarin lentoasemaan ei katsota olevan vaikutusta Espanjan kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudelliseen asemaan sen alueen suvereniteettia koskevassa riidassa, jolla tämä lentoasema sijaitsee. Tätä sopimusta ei sovelleta Gibraltarin lentoasemaan, ennen kuin Espanjan kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan

ulkoministerien yhteisellä julkilausumalla 2 päivänä joulukuuta 1987 sovitut järjestelyt on otettu käyttöön, sekä

10. 'liikennemaksulla' lentoyhtiöille asetettuja maksuja lentoasemien laitteiden ja palvelujen käytöstä sekä lentoasemien ympäristönsuojeluun, lennonvarmistukseen tai lentoliikenteen turvallisuuteen liittyvien laitteiden tai palvelujen käytöstä oheispalvelut ja -laitteet mukaan luettuina.

2 artikla

Kohtuulliset ja yhtäläiset mahdollisuudet

Kumpikin sopimuspuoli antaa molempien sopimuspuolten lentoyhtiöille kohtuulliset ja yhtäläiset mahdollisuudet kilpailla tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamisesta.

3 artikla

Liikenneoikeuksien myöntäminen

1. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toiselle sopimuspuolelle seuraavat oikeudet, joiden mukaisesti kyseisen sopimuspuolen lentoyhtiöt voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä:
 - a. oikeus lentää laskeutumatta toisen sopimuspuolen alueen yli;
 - b. oikeus laskeutua toisen sopimuspuolen alueelle ilman kaupallista tarkoitusta;
 - c. oikeus harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä seuraavilla reiteillä:
 - i. Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden osalta reitit Yhdysvaltojen alueen ulkopuolella sijaitsevien lähtöpaikkojen ja Yhdysvalloissa sijaitsevien kohteiden sekä välilaskupaikkojen kautta kaikkiin jäsenvaltioissa tai niiden ulkopuolella sijaitseviin kohteisiin ja pelkkien rahtikuljetusten osalta reitit kaikkien jäsenvaltioiden ja kaikkien kohteiden (mukaan luettuina kohteet muissa jäsenvaltiossa) välillä,
 - ii. Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden lentoyhtiöiden (jäljempänä 'yhteisön lentoyhtiöt') osalta reitit jäsenvaltioiden alueiden ulkopuolella sijaitsevista lähtöpaikoista ja jäsenvaltioissa sijaitsevien kohteiden sekä välilaskupaikkojen kautta kaikkiin Yhdysvalloissa tai sen ulkopuolella sijaitseviin kohteisiin ja pelkkien rahtikuljetusten osalta reitit Yhdysvaltojen ja kaikkien kohteiden välillä, sekä
 - d. muut tässä sopimuksessa määritellyt oikeudet.
2. Lentoyhtiöt voivat valintansa mukaan jollain tai kaikilla lennoillaan:
 - a. liikennöidä yhteen suuntaan tai molempiin suuntiin;

- b. yhdistää samaan lentoon eri lennonnumeroita;
- c. liikennöidä missä yhdistelmässä tahansa ja missä järjestyksessä tahansa sopimuspuolten alueiden ulkopuolella oleviin kohteisiin, välilaskupaikkoihin ja sopimuspuolten alueilla oleviin kohteisiin;
- d. jättää väliin haluamansa kohteen tai kohteet;
- e. siirtää haluamissaan kohteissa matkustajia haluamastaan ilma-aluksesta haluamaansa ilma-alukseen;
- f. liikennöidä minkä tahansa alueellaan olevan kohteen ulkopuolella olevaan kohteeseen joko vaihtaen tai vaihtamatta ilma-alusta tai lennonnumeroa ja tarjota yleisölle tällaista liikennettä kauttakulkuliikenteenä;
- g. tehdä välilaskuja mihin tahansa kohteeseen kummankin sopimuspuolen alueella tai sen ulkopuolella;
- h. harjoittaa kauttakulkuliikennettä toisen sopimuspuolen alueen halki, sekä
- i. yhdistää liikenne samaan ilma-alukseen riippumatta siitä, mistä tällainen liikenne on lähtöisin

suunnasta riippumatta ja ilman maantieteellisiä rajoituksia menettämättä oikeuttaan kuljettaa tämän sopimuksen muutoin sallimaa liikennettä.

3. Tämän artiklan 1 kohdan määräyksiä sovelletaan sellaiseen lentoliikenteeseen, joka Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden osalta on osa Yhdysvaltoihin suuntautuvaa liikennettä ja yhteisön lentoyhtiöiden osalta osa EY:n jäsenvaltioon suuntautuvaa liikennettä pelkkää rahtiliikennettä lukuun ottamatta.
4. Kummankin sopimuspuolen on sallittava, että lentoyhtiöt määrittelevät tarjoamansa kansainvälisen lentoliikenteen tiheyden ja määrän markkinoilla vallitsevien kaupallisten näkökohtien perusteella. Tämän oikeuden mukaisesti kumpikaan sopimuspuoli ei saa yksipuolisesti rajoittaa liikenteen määrää, tiheyttä tai palvelun säännöllisyyttä taikka toisen sopimuspuolen lentoyhtiöiden käyttämien ilma-alusten tyyppiä tai tyyppejä, eikä se saa edellyttää toisen sopimuspuolen lentoyhtiöiden aikataulujen, tilauslentojen ohjelmien tai toimintasuunnitelmien toimittamista, paitsi mistä tulli-, tekniset, liikenne- tai ympäristöseikat (14 artiklan mukaisesti) yhtäläisillä ehdoilla mahdollisesti edellyttävät yleissopimuksen 15 artiklan mukaisesti.
5. Lentoyhtiöt voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä niin, että niiden oikeutta vaihtaa käytettyjen ilma-alusten tyyppiä tai määrää missään kohteessa ei rajoiteta, edellyttäen, että liikenne Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden osalta on osa Yhdysvaltoihin suuntautuvaa liikennettä ja yhteisön osalta osa EY:n jäsenvaltioon suuntautuvaa liikennettä pelkkää rahtiliikennettä lukuun ottamatta.
6. Tämän sopimuksen määräykset eivät missään tapauksessa oikeuta
 - a. Yhdysvaltojen lentoyhtiötä ottamaan jonkun EY:n jäsenvaltion alueella matkustajia, matkatavaroita, rahtia tai postia kuljetettavaksi korvausta tai maksua vastaan johonkin toiseen kohteeseen kyseisen jäsenvaltion alueella, tai

- b. yhteisön lentoyhtiötä ottamaan Yhdysvaltojen alueella matkustajia, matkatavaroita, rahtia tai postia korvausta tai maksua vastaan kuljetettavaksi johonkin toiseen kohteeseen Yhdysvaltojen alueella.

4 artikla

Luvat

Vastaanottaessaan tällaisen liikennelupien ja teknisten lupien myöntämistä koskevat muotomääräykset täyttävän hakemuksen, sopimuspuolen tulee antaa tarvittavat oikeudet ja luvat mahdollisimman nopeasti sillä edellytyksellä, että

Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden osalta pääasiallinen omistusoikeus ja tosiasiallinen määräysvalta kuuluvat Yhdysvalloille tai sen kansalaisille tai molemmille;

- b. yhteisön lentoyhtiöiden osalta pääasiallinen omistusoikeus ja tosiasiallinen määräysvalta kuuluvat jäsenvaltiolle tai jäsenvaltioille tai tällaisen valtion tai valtioiden kansalaisille tai molemmille;

- c. lentoyhtiö täyttää ne ehdot, jotka lait ja määräykset sopimuspuolen normaalisti soveltamina asettavat kansainväliselle lentoliikenteelle lupamenettelyn suhteen, sekä

7 artiklan (lentoturvallisuus) ja 8 artiklan (lentoliikenteen turvaaminen) määräykset täytetään ja niitä sovelletaan.

5 artikla

Lupien peruuttaminen

1. Kummallakin sopimuspuolella on oikeus peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti toisen sopimuspuolen lentoyhtiön liikenneluvat tai tekniset luvat tai rajoittaa niiden käyttöä, jos

Yhdysvaltojen lentoyhtiön osalta pääasiallinen omistusoikeus ja tosiasiallinen määräysvalta ei kuulu Yhdysvalloille, sen kansalaisille tai näistä kummallekaan;

- b. yhteisön lentoyhtiön osalta pääasiallinen omistusoikeus ja tosiasiallinen määräysvalta ei kuulu jäsenvaltiolle tai jäsenvaltioille tai tällaisen valtion tai valtioiden kansalaisille tai kummallekaan, tai

- c. kyseinen lentoyhtiö ei ole noudattanut tämän sopimuksen 6 artiklassa (lakien soveltaminen) tarkoitettuja lakeja ja määräyksiä.

2. Elleivät välittömät toimet ole tarpeen tämän artiklan 1 kohdan c alakohdan määräysten rikkomisen lopettamiseksi, ei tätä oikeutta saa käyttää ennen kuin toisen sopimuspuolen kanssa on neuvoteltu.

3. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita kummankaan sopimuspuolen oikeutta kieltäytyä myöntämästä, peruuttaa tai rajoittaa toisen sopimuspuolen lentoyhtiön tai yhtiöiden liikennelupia tai teknisiä lupia taikka asettaa niille ehtoja 7 artiklan (lentoturvallisuus) tai 8 artiklan (lentoliikenteen turvaaminen) määräysten mukaisesti.

6 artikla

Lakien soveltaminen

1. Niitä toisen sopimuspuolen lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat kansainvälisessä liikenteessä olevien ilma-alusten saapumista sen alueelle tai lähtöä sieltä sekä liikennöimistä ja lentämistä sen alueella, on sovellettava toisen sopimuspuolen lentoyhtiöiden ilma-aluksiin, ja tällaisten ilma-alusten on noudatettava niitä saapuessaan ensin mainitun sopimuspuolen alueelle, lähtiessään sieltä tai sen alueella ollessaan.
2. Niitä toisen sopimuspuolen lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat ilma-alusten matkustajien, henkilöstön tai rahdin saapumista sen alueelle tai sieltä lähtöä (kuten maahantuloa, selvitystä, maahanmuuttoa, passeja, tulleja tai karanteenia koskevat säännökset, tai postin osalta postiasetukset) on sovellettava toisen sopimuspuolen lentoyhtiön matkustajiin, henkilöstöön ja rahtiin nähden ensin mainitun sopimuspuolen alueelle tultaessa, siellä oltaessa tai sieltä poistuttaessa.

7 artikla

Lentoturvallisuus

1. Sopimuspuolten vastuuviranomaisten on tunnustettava päteviksi tässä sopimuksessa määrättyä ilmaliikennettä varten sopimuspuolten antamat tai hyväksymät ja voimassa olevat lentokelpoisuus- ja pätevyystodistukset sekä lupakirjat edellyttäen, että sellaisten sopimusten tai lupakirjojen vaatimukset vastaavat vähintään yleissopimuksen nojalla annettuja vähimmäisvaatimuksia. Vastuuviranomaiset voivat kuitenkin olla tunnustamatta oman alueensa yläpuolella tapahtuvia lentoja varten päteviksi sen kansalaisille muiden tällaisten viranomaisten myöntämiä tai hyväksymiä pätevyystodistuksia tai lupakirjoja.
2. Sopimuspuolen vastuuviranomaiset voivat pyytää neuvotteluja muiden vastuullisten viranomaisten kanssa näiden viranomaisten soveltamista lentokenttärakennuksia, miehistöä, ilma-aluksia ja lentoyhtiöiden toimintaa koskevista turvallisuusvaatimuksista. Nämä neuvottelut on järjestettävä 45 päivän kuluessa pyynnön tekemisestä, ellei asiasta sovita muulla tavalla. Jos neuvotteluja pyytäneet vastuulliset viranomaiset havaitsevat tällaisten neuvottelujen jälkeen, että toisen sopimuspuolen viranomaiset eivät tehokkaasti sovelta ja valvo mainituilla aloilla turvallisuusvaatimuksia, jotka vastaavat vähintään yleissopimuksen nojalla vahvistettavia vähimmäisvaatimuksia, heidän on ilmoitettava kyseisille viranomaisille tällaisista huomioista sekä näiden vähimmäisvaatimusten noudattamisen edellyttämistä toimista. Kyseisten viranomaisten on toteutettava tarvittavat korjaavat toimet. Neuvottelua pyytäneillä vastuullisilla viranomaisilla on

oikeus kieltäytyä myöntämästä, peruuttaa tai rajoittaa sellaisten lentoyhtiöiden liikenneluvat tai tekniset luvat, joiden turvallisuutta kyseiset viranomaiset valvovat, jos kyseiset viranomaiset eivät toteuta asianmukaisia korjaavia toimia kohtuullisessa ajassa, ja toteuttaa välittömiä toimia tällaisen lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden osalta, jos se on välttämätöntä edellä mainittujen vaatimusten soveltamista ja valvomista koskevien velvoitteiden mahdollisesti lentoturvallisuutta välittömästi vaarantavan rikkomisen jatkumisen lopettamiseksi.

3. Tämän artiklan nojalla toimitettavat pyynnot ja ilmoitukset on toimitettava samanaikaisesti Euroopan komissiolle.
4. Tämän artiklan määräykset eivät estä sopimuspuolten vastuullisia viranomaisia käymästä turvallisuutta koskevia neuvotteluja, mukaan luettuina turvallisuusvaatimusten tavanomaiseen soveltamiseen tai ajoittain mahdollisesti aiheutuviin hätätilanteisiin liittyvät neuvottelut.

8 artikla

Lentoliikenteen turvaaminen

1. Tämän johdosta sopimuspuolet vakuuttavat uudelleen, että kansainväliseen oikeuteen perustuvien oikeuksiensa ja velvoitteidensa mukaisesti heidän keskinäinen velvollisuutensa suojella siviili-ilmailun turvallisuutta siihen kohdistuvia laittomia tekoja vastaan kuuluu olennaisesti sopimukseen. Rajoittamatta kansainvälisoikeudellisia yleisiä oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan sopimuspuolten on toimittava erityisesti Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitetun rikoksia ja eräitä muita tekoja ilma-aluksissa koskevan yleissopimuksen, Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970 allekirjoitetun ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskevan yleissopimuksen, Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971 allekirjoitetun siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevan yleissopimuksen ja Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988 allekirjoitetun kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallanteiden ehkäisemistä koskevan lisäpöytäkirjan määräysten mukaisesti.
2. Sopimuspuolten on pyynnöstä annettava toisilleen kaikki tarvittava apu siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvan uhan estämiseksi, mukaan luettuina siviili-ilma-aluksen laitton haltuunotto ja tällaisten ilma-alusten turvallisuuteen, niiden matkustajiin ja miehistöön, lentoasemiin ja lennonvarmistuslaitteisiin kohdistuvat laittomat teot.
3. Sopimuspuolten on toimittava sellaisten Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön antamien lentoliikenteen turvaamista koskevien määräysten ja teknisten vaatimusten mukaisesti, jotka on otettu yleissopimuksen liitteiksi; niiden tulee vaatia, että niiden rekisterissä olevien ilma-alusten käyttäjät sekä sellaiset käyttäjät, joiden harjoittaman liiketoiminnan pääpaikka tai vakinainen kotipaikka on sopimuspuolten alueella, ja niiden alueella olevien lentoasemien käyttäjät toimivat näiden lentoliikenteen turvaamista koskevien määräysten mukaisesti.

4. Kummankin sopimuspuolen on taattava, että sen alueella toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä ilma-alusten suojelemiseksi ja matkustajien, miehistön, käsimatkatavaroiden, matkatavaroiden, rahdin ja ilma-aluksen varastojen tarkastamiseksi ennen ilma-alukseen nousemista tai sen lastaamista sekä näiden tapahtumien aikana; näitä toimia on mukautettava siviili-ilmailun lisääntyneisiin turvallisuusuuhkiin vastaamiseksi. Kumpikin sopimuspuoli hyväksyy, että toisen sopimuspuolen edellyttämiä turvallisuusvaatimuksia on noudatettava ilma-aluksen lähtiessä kyseisen toisen sopimuspuolen alueelta tai ollessa siellä. Kummankin sopimuspuolen on harkittava myönteisesti kaikkia toisen sopimuspuolen pyyntöjä, jotka liittyvät erityisen uhan torjumiseen liittyviin erityisturvatoimiin.
5. Sopimuspuoli voi hyväksyä alueellensa pääsyä koskevia turvatoimia ottaen täysimääräisesti huomioon molempien sopimuspuolten suvereniteetin ja sitä kunnioittaen. Sopimuspuolen on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon toisen sopimuspuolen jo soveltamat turvatoimet ja sen niitä koskevat näkemykset. Kumpikin sopimuspuoli tunnustaa kuitenkin, että tämän artiklan määräyksillä ei voida rajoittaa sopimuspuolen mahdollisuutta kieltää sellaisen lennon tai sellaisten lentojen pääsy alueelleen, jonka tai joiden se katsoo uhkaavan turvallisuuttaan.
6. Sopimuspuoli voi toteuttaa hätätoimia sekä tehdä muutoksia tiettyyn turvallisuusuuhkaan vastaamiseksi. Tällaisista toimenpiteistä on ilmoitettava välittömästi toisen sopimuspuolen vastuuviranomaisille.
7. Sopimuspuolet korostavat yhdenmukaisten käytäntöjen ja vaatimusten kehittämisen merkitystä keinona parantaa lentoliikenteen turvaamista ja sääntelyn eroavaisuuksien minimointia. Tästä syystä jäsenvaltioiden on hyödynnettävä ja kehitettävä täysimääräisesti nykyisiä kanavia voimassa olevien ja ehdotettujen turvallisuustoimenpiteiden käsittelemiseksi. Sopimuspuolet odottavat, että neuvotteluissa käsitellään muun muassa toisen sopimuspuolen ehdottamia tai valmistelemissä uusia turvatoimia, mukaan luettuna turvatoimien tarkistaminen muuttuneiden olosuhteiden johdosta, sopimuspuolen ehdottamat toimenpiteet toisen sopimuspuolen turvatoimien noudattamiseksi, mahdollisuudet muuttaa nopeutetusti lentoliikenteen turvatoimia koskevia vaatimuksia sekä sopimuspuolen vaatimusten yhdenmukaisuus toisen sopimuspuolen lainsäädännöllisten velvoitteiden kanssa. Tällaisten neuvottelujen olisi edistettävä sitä, että uusista turvallisuusaloitteista ja -vaatimuksista ilmoitettaisiin varhaisessa vaiheessa ja että niitä käsiteltäisiin ennakolta.
8. Sanotun rajoittamatta tarvetta toteuttaa välittömiä lentoliikenteen turvaamistoimia sopimuspuolet vahvistavat, että harkitessaan turvatoimia sopimuspuolen on arvioitava mahdolliset kielteiset vaikutukset kansainväliseen lentoliikenteeseen, ja ellei lainsäädäntö sitä rajoita, otettava tällaiset tekijät huomioon määrittellessään, mitkä toimenpiteet ovat tarpeen ja asianmukaisia kyseisten turvallisuusuuhkien käsittelemiseksi.
9. Kun ilma-alukseen kohdistuu tai sitä uhkaa laiton haltuunotto tai ilma-aluksen turvallisuutta, sen matkustajia tai miehistöä, lentoasemia tai lennonvarmistuslaitteita kohtaan tapahtuu muu laiton teko, sopimuspuolten on avustettava toisiaan helpottamalla yhteyksiä ja toteuttamalla muita asianmukaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on nopeasti ja turvallisesti saattaa päätökseen tällainen tapaus tai sen uhka.

10. Kun sopimuspuolella on riittäviä syitä uskoa, että toinen sopimuspuoli on poikennut tässä artiklassa määrätyistä lentoliikenteen turvaamista koskevista säännöksistä, sopimuspuolen vastuuviranomaiset voivat pyytää välittömiä neuvotteluja toisen sopimuspuolen vastuuviranomaisten kanssa. Ellei tyydyttävään sopimukseen päästä 15 päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä, sopimuspuolella on oikeus kieltäytyä myöntämästä toisen sopimuspuolen lentoyhtiön tai lentoyhtiöiden liikennelupia tai teknisiä lupia, peruuttaa ne, rajoittaa niiden soveltamista tai asettaa niille ehtoja. Hätätilanteessa sopimuspuoli voi ryhtyä väliaikaisiin toimenpiteisiin ennen kuin 15 päivää on kulunut.
11. Tämän artiklan 3 kohdassa tarkoitetun lentoliikenteen turvallisuusvaatimusten ja -käytäntöjen yhdenmukaisuutta koskevan arvioinnin lisäksi sopimuspuoli voi pyytää toista sopimuspuolta arvioimaan yhteistyössä, ovatko toisen sopimuspuolen erityisturvatoimet pyynnön esittäneen sopimuspuolen vaatimusten mukaisia. Sopimuspuolten vastuuviranomaisten on koordinoitava etukäteen, mitkä lentokentät arvioidaan ja milloin, sekä määriteltävä menettelyt tällaisten arviointien tulosten käsittelemiseksi. Arviointien tulokset huomioon ottaen pyynnön esittänyt sopimuspuoli voi päättää, että toisen sopimuspuolen alueella sovelletaan vastaavantasoisia turvatoimia, joiden ansiosta kauttakulkuliikenteen matkustajat, matkatavarat ja/tai rahti on vapautettu pyynnön esittäneen sopimuspuolen alueella suoritettavista tarkastuksista. Tällainen päätös on toimitettava toiselle sopimuspuolelle.

9 artikla

Kaupalliset mahdollisuudet

1. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöillä on oikeus perustaa toimistoja toisen sopimuspuolen alueelle lentoliikenteensä ja siihen liittyvien toimintojensa edistämistä ja myyntiä varten.
2. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöillä on toisen sopimuspuolen maahantulo-, oleskelu- ja työlupiin liittyvien lakien ja määräysten mukaisesti oikeus kuljettaa toisen sopimuspuolen alueelle ja ylläpitää siellä omaa lentoliikenteen ylläpitämiseen vaadittavaa johto-, myynti-, teknistä, toiminnallista ja muuta asiantuntijahenkilökuntaa.
3.
 - a. Sanotun rajoittamatta jäljempänä olevan b alakohdan soveltamista, kullakin lentoyhtiöllä on toisen sopimuspuolen alueella maahuolinnan osalta:
 - (i) oikeus hoitaa itse oma maapalvelunsa tai vaihtoehtoisesti
 - (ii) oikeus valita palveluntarjoaja sellaisten kilpailevien maapalvelua kokonaisuudessaan tai osittain tarjoavien yritysten joukosta, joilla on pääsy markkinoille kummankin sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, ja jos tällaisia palveluntarjoajia on markkinoilla.
 - b. Edellä olevan a alakohdan i ja ii luetelmakohtien mukaisia oikeuksia voivat rajoittaa ainoastaan lentoaseman turvallisuusnäkökohdista johtuva käytettävissä olevan tilan tai kapasiteetin puute. Jos tällaiset rajoitukset estävät

omahuollinnan ja jos maahuolintaa tarjoavien yritysten välillä ei ole tehokasta kilpailua, tulee maahuolintapalvelujen olla saatavissa samoilla ja yhtäläisillä perusteilla kaikille lentoyhtiöille, tällaisten palvelujen hinnat eivät saa ylittää niiden täyttä korvausta, mukaan luettuna kohtuullinen tuotto poistojen jälkeen.

4. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiö saa myydä lentokuljetuksia toisen sopimuspuolen alueella suoraan ja/tai lentoyhtiön harkinnan mukaan lentoyhtiön nimeämien myyntiedustajien tai muiden asiamiesten välityksellä. Kaikilla lentoyhtiöillä on oikeus myydä tällaisia lentokuljetuksia ja kaikilla henkilöillä on oikeus niitä ostaa alueen valuutalla tai muiden maiden vapaasti vaihdettavilla valuutoilla.
5. Kaikilla lentoyhtiöillä on oikeus vaihtaa ja vaadittaessa lähettää toisen sopimuspuolen alueelta kotimaahansa, ja ellei se ole sovellettavien lakien ja asetusten vastaista, myös haluamaansa maahan tai maihin, paikallisia tuloja, jotka ylittävät paikalliset maksut. Valuutan vaihto ja lähettäminen on luvallista ilman rajoituksia tai lähetysveroa käyttäen sitä vaihtokurssia, jota sovelletaan juokseviin rahasiirtoihin ja -lähetyksiin sinä päivänä, jona lentoliikenteen harjoittaja tekee ensimmäisen lähettämistä koskevan hakemuksensa.
6. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöillä on oikeus maksaa paikalliset kulunsa, mukaan luettuna polttoaineostokset, toisen sopimuspuolen alueella paikallisessa valuutassa. Kummankin sopimuspuolen lentoyhtiöt voivat niin halutessaan maksaa tällaiset kustannukset toisen sopimuspuolen alueella vapaasti vaihdettavissa valuutoissa paikallisten valuuttasäännösten mukaisesti.
7. Sopimuksessa tarkoitettuja palveluja liikennöidessään tai tarjotessaan sopimuspuolten lentoyhtiöt voivat osallistua yhteisiin markkinointijärjestelyihin, kuten kiintiövarauksia tai yhteisten reittitunnusten käyttöä koskeviin järjestelyihin,
 - a. sopimuspuolten lentoyhtiöiden kanssa,
 - b. kolmansien maiden lentoyhtiöiden kanssa sekä
 - c. minkä tahansa maan pintakuljetuksia (maa- ja vesikuljetukset) tarjoavien yritysten kanssa,sillä edellytyksellä, että (i) kaikilla tällaisiin järjestelyihin osallistuvilla on asianmukaiset luvat ja että (ii) järjestelyt ovat sellaisten lakien ja asetusten mukaisia, joita sopimuspuolet soveltavat tavanomaisesti kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamiseen tai tarjoamiseen.
8. Sopimuspuolten lentoyhtiöt voivat tehdä järjestelyjä ilma-alusten ja miehistön tarjoamisesta kansainväliseen lentoliikenteeseen:
 - a. sopimuspuolten lentoyhtiöiden kanssa, sekä
 - b. kolmansien maiden lentoyhtiöiden kanssasillä edellytyksellä, että kaikilla tällaisiin järjestelyihin osallistuvilla, on asianmukaiset luvat ja että järjestelyt ovat sellaisten lakien ja asetusten mukaisia, joita sopimuspuolet soveltavat tavanomaisesti kansainvälisen lentoliikenteen

harjoittamiseen tai tarjoamiseen. Kumpikaan sopimuspuoli ei saa edellyttää sopimuspuolten ilma-alusta tarjoavalta lentoyhtiöltä tämän sopimuksen mukaisia liikenneoikeuksia sellaisille reiteille, joilla ilma-alus liikennöi.

9. Sen estämättä, mitä muissa tämän sopimuksen säännöksissä määrätään, molempien sopimuspuolten lentoyhtiöiden ja epäsuorien rahtikuljetusten tarjoajien on rajoituksetta sallittava käyttää kansainvälisten lentokuljetusten yhteydessä mitä tahansa rahdin pintakuljetusta mihin tahansa kohteeseen tai mistä tahansa kohteista sopimuspuolten alueilla tai kolmansissa maissa, mukaan luettuna kuljetukset kaikille tullipalveluja tarjoaville lentoasemille ja lentoasemilta ja niillä on, soveltuviissa tapauksissa, oikeus kuljettaa tullaamatonta rahtia voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti. Lentoasemien tullipalvelujen tulee olla käytettävissä tällaista rahtia varten, kuljetetaanpa rahti pintakuljetuksena tai lentokuljetuksena. Lentoyhtiöt voivat katsoa parhaaksi suorittaa itse omat pintakuljetuksensa tai sopia niistä muiden pintakuljetusta harjoittavien yritysten kanssa, mukaan luettuina muiden lentoyhtiöiden tai lentorahtikuljetuksia epäsuorasti tarjoavien yritysten suorittamat pintakuljetukset. Tällaiset eri kuljetusmuotojen väliset rahtikuljetukset voidaan tarjota yhtenäiseen ilma- ja maakuljetuksen käsittävään kauttakulkuhintaan edellyttäen, että rahdinantaja ei harhaanjohdeta tällaisen kuljetuksen suhteen.

10 artikla

Tullit ja maksut

1. Saapuessaan kansainvälisessä liikenteessä sopimuspuolen alueelle toisen sopimuspuolen lentoyhtiöiden ilma-alukset, niiden vakiovarusteet, maalaitteet, poltto- ja voiteluaineet, tekniset kulutustarvikkeet, varaosat (mukaan luettuna moottorit), ilma-alusten varastot (mukaan luettuina, mutta ei rajoittuen, sellaiset tarvikkeet, kuten ruoka, juomat ja alkoholi, tupakka ja muut tuotteet, jotka on tarkoitettu myytäväksi matkustajille tai heidän kulutettavakseen rajoitetussa määrin lennon aikana) sekä muut tarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai käytetty yksinomaan kansainvälisessä liikenteessä liikennöivän ilma-aluksen toimintaa tai huoltoa varten, ovat vastavuoroisuuden perusteella vapaat kaikista tuontirajoituksista, omaisuusveroista, tulleista, valmisteveroista ja muista sen kaltaisista korvauksista ja maksuista, joita (a) Euroopan yhteisön tai kansalliset viranomaiset asettavat ja (b) jotka eivät perustu annettujen palvelujen kustannuksiin, edellyttäen, että nämä varusteet ja varastot pysyvät ilma-aluksessa.
2. Ne ovat myös vastavuoroisuuden perusteella vapaat tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista veroista, tulleista ja maksuista lukuun ottamatta annetun palvelun kustannuksiin perustuvia maksuja sillä edellytyksellä, että
 - a. ilma-alukseen kohtuullisissa rajoissa otetut sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut ilma-aluksen varastot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen sopimuspuolen lentoyhtiön kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa maasta ulos suuntautuvalla lennolla silloinkin, kun näitä varastoja käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella, jonka alueella ne on ilma-alukseen otettu,

b. sopimuspuolen alueelle tuodut maalaitteet ja varaosat (mukaan luettuina moottorit), jotka on tarkoitettu toisen sopimuspuolen lentoyhtiön kansainvälisessä liikenteessä käytettävän ilma-aluksen huoltoa tai korjausta varten,

a. sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut poltto- ja voiteluaineet ja tekniset kulutustarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen sopimuspuolen kansainvälistä lentoliikennettä harjoittavan lentoliikenneyrityksen ilma-aluksessa, silloinkin kun niitä käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä olevalla matkaosuudella, jonka alueella ne on ilma-alukseen otettu sekä

d. sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut painotuotteet, sellaisena kuin niistä on säädetty sopimuspuolten tullilainsäädännössä, joita on otettu ilma-alukseen kohtuullisessa määrin tarkoituksena käyttää niitä toisen sopimuspuolen lentoyhtiön kansainvälisessä lentoliikenteessä olevalla, sopimuspuolen alueelta ulossuuntautuvalla lennolla, silloinkin kun niitä käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä olevalla matkaosuudella, jonka alueelta se on ilma-alukseen otettu.

3. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tarvikkeita ja varastoja voidaan edellyttää pidettävän asianmukaisten viranomaisten valvonnassa.
4. Tässä artiklassa tarkoitettuja vapautuksia on sovellettava myös silloin, kun sopimuspuolen lentoyhtiöt ovat tehneet sopimuksen toisen lentoyhtiön kanssa, jolle toinen sopimuspuoli on myöntänyt vastaavat vapautukset, tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarvikkeiden lainaamisesta tai siirtämisestä toisen sopimuspuolen alueella.
5. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä kumpaakaan sopimuspuolta määräämästä veroja tai maksuja tavaroille, jotka on myyty muuhun tarkoitukseen kuin matkustajien kulutettavaksi ilma-aluksessa liikennöitäessä niiden alueella kahden sellaisen paikkakunnan välillä, joissa lentokoneeseen nouseminen tai siitä poistuminen on sallittua.
6. Jos kaksi tai useampi jäsenvaltiota aikoo soveltaa Yhdysvaltojen lentoyhtiöiden ilma-aluksiin toimitettuun polttoaineeseen tällaisten jäsenvaltioiden alueella tällaisten jäsenvaltioiden välisiin lentoihin 27 päivänä lokakuuta 2003 annetun neuvoston direktiivin 2003/96/EY 14 artiklan b kohdassa olevasta vapautuksesta luopumista, on sekakomitean käsiteltävä asia 17 artiklan 4 kohdan e alakohdan mukaisesti.
7. Sopimuspuoli voi pyytää toisen sopimuspuolen apua lentoyhtiönsä tai lentoyhtiöidensä puolesta, jotta valtion tai paikallishallinnon tai paikallisviranomaisten tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuille tuotteille sekä polttoaineen toimitusmaksulle määräämistä veroista ja maksuista vapauttaminen voitaisiin varmistaa tässä artiklassa kuvatuissa olosuhteissa, paitsi jos maksut perustuvat palvelun tarjoamisesta aiheutuviin kustannuksiin. Vastauksena tällaiseen pyyntöön on toisen sopimuspuolen toimitettava pyynnön tehneen sopimuspuolen näkemykset asianomaisen viranomaisen tietoon ja kehotettava, että nämä näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon.

11 artikla

Liikennöimismaksut

1. Molempien osapuolten asianomaisten laskutusviranomaisten tai toimielinten toisen sopimuspuolen lentoyhtiöille määräämien liikennöimismaksujen tulee olla oikeudenmukaisia ja kohtuullisia sekä jakautua tasapuolisesti käyttäjäryhmien kesken, eivätkä ne saa olla epäoikeudenmukaisesti syrjiviä. Toisen sopimuspuolen lentoyhtiöille määrättyjen liikennöimismaksujen ehtojen on joka tapauksessa oltava vähintään yhtä edulliset kuin mille tahansa toiselle lentoliikenneyritykselle annetut edullisimmat ehdot.
2. Toisen sopimuspuolen lentoyhtiöille määrätty liikennöimismaksut voivat kattaa, mutta eivät saa ylittää, toimivaltaisten laskutusviranomaisten tai toimielinten lentoasemalla tai lentoasemajärjestelmässä tarjoamien asiallisten lentoasema-, ympäristö- ja navigaatiopalvelujen sekä lentoliikenteen turvatoimenpiteiden kustannuksia. Tällaisiin maksuihin voi sisältyä kohtuullinen tuotto poistojen jälkeen. Laitteiden ja palvelujen, joista maksut peritään, on oltava tehokkaita ja taloudellisia.
3. Kummankin sopimuspuolen tulee rohkaista alueellaan toimivien toimivaltaisten laskutusviranomaisten tai toimielimien ja palveluja ja laitteita käyttävien lentoyhtiöiden neuvotteluja sekä kannustaa toimivaltaisia laskutusviranomaisia tai toimielimiä ja lentoyhtiöitä vaihtamaan sellaisia tietoja, jotka saattavat olla tarpeen oikean arvion tekemiseksi maksujen kohtuullisuudesta tämän artiklan 1 ja 2 kohdan periaatteiden mukaisesti. Kumpikin sopimuspuoli rohkaisee toimivaltaisia laskutusviranomaisia antamaan käyttäjille kohtuullisessa ajassa tietoa kaikista liikennemaksuihin kohdistuvista muutosehdotuksista, jotta ne voivat esittää mielipiteensä ennen muutosten tekoa.
4. Ratkaistessaan erimielisyyksiä sopimuksen 18 artiklan mukaisesti, kummankaan sopimuspuolen ei katsota rikkovan tämän artiklan määräyksiä, paitsi (a) jos se jättää tutkimatta kohtuullisessa ajassa toisen sopimuspuolen valituksen kohteena olevan maksun tai toimenpiteen, tai (b) jos se jättää tällaisen tutkinnan jälkeen ryhtymättä kaikkiin vallassaan oleviin toimenpiteisiin korjatakseen tämän artiklan määräysten vastaisen maksun tai toimenpiteen.

12 artikla

Hinnoittelu

1. Tämän sopimuksen mukaisten lentoliikennepalvelujen hinnat on voitava määrätä vapaasti, eikä niitä tarvitse toimittaa hyväksyttäväksi tai ilmoittaa.
2. Edellä olevasta 1 kohdasta poiketen
 - a. a. Yhdysvaltojen lentoyhtiön kahdessa eri jäsenvaltiossa sijaitsevien kohteiden välillä liikennöimästä kansainvälistä lentokuljetuksesta perittäviksi ehdotettujen tai perittyjen maksujen on oltava 23 päivänä heinäkuuta 1992

annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2409/92 1 artiklan 3 kohdan tai sen korvaavan vähemmän rajoittavan asetuksen mukaisia.

- b. Tämän kohdan mukaisesti sopimuspuolten lentoyhtiöiden on annettava pyynnöstä välittömästi sopimuspuolten vastuuviranomaisten käyttöön tiedot aikaisemmista, voimassa olevista ja ehdotetuista hinnoista näiden viranomaisten hyväksymällä tavalla ja hyväksymässä muodossa.

13 artikla

Valtion avustukset ja tuki

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että valtion avustukset ja tuki voivat vaikuttaa kielteisesti lentoyhtiöiden oikeudenmukaisiin ja tasapuolisiin mahdollisuuksiin kilpailla tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamisessa.
2. Jos yksi sopimuspuoli katsoo, että toisen sopimuspuolen harkitsema tai antama avustus tai tuki tämän toisen sopimuksen lentoyhtiöille vaikuttaisi tai vaikuttaa kielteisesti ensiksi mainitun sopimuspuolen lentoyhtiöiden oikeudenmukaisiin ja tasapuolisiin kilpailumahdollisuuksiin, se voi toimittaa huomionsa kyseiselle sopimuspuolelle. Se voi lisäksi pyytää, että sekakomitea kokoontuu 17 artiklan mukaisesti käsittelemään asiaa ja kehittämään asianmukaisia ratkaisumalleja perusteltuihin huolenaiheisiin.
3. Kumpikin sopimuspuoli voi lähestyä toisen sopimuspuolen alueen vastuullisia viranomaistahoja, mukaan luettuina valtion tai alue- tai paikallishallinnon viranomaiset, jos se katsoo, että näiden viranomaisten harkitsemat tai antamat avustukset tai tuet vaikuttavat kielteisesti 2 kohdassa tarkoitettuihin kilpailuvaikutuksiin. Jos sopimuspuoli päättää ottaa suoraan yhteyttä näin viranomaisiin, sen on ilmoitettava asiasta välittömästi toiselle sopimuspuolelle diplomaattitse. Se voi myös pyytää sekakomitean koollekutsumista.
4. Tämän artiklan mukaisesti käsiteltäviä kysymyksiä voivat olla muun muassa jonkin julkisen tahon pääomasijoitukset, ristikkäistuet, avustukset, takuut, omistussuhteet, verohelpotukset tai verovapaudet.

14 artikla

Ympäristö

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että ympäristönsuojelu on tärkeä osatekijä kehitettäessä ilmailupolitiikkaa ja pantaessa sitä täytäntöön. Sopimuspuolet tunnustavat, että ympäristönsuojelutoimenpiteiden kustannuksia ja hyötyjä on tarkasteltava huolellisesti kansainvälistä ilmailupolitiikkaa kehitettäessä.
2. Kun sopimuspuoli harkitsee ehdotettuja ympäristötoimenpiteitä, sen olisi arvioitava niiden mahdollisia kielteisiä vaikutuksia tähän sopimukseen sisältyvien oikeuksien käyttöön, ja jos tällaisia toimenpiteitä hyväksytään, sen olisi toteutettava asianmukaisia toimia tällaisten kielteisten vaikutusten lieventämiseksi.

3. Kun ympäristönsuojelutoimenpiteitä otetaan käyttöön, on noudatettava yleissopimuksen liitteissä olevia Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön hyväksymiä ilmailu-alan ympäristömääräyksiä, ellei eroavaisuuksista ole ilmoitettu. Sopimuspuolten on sovellettava kaikkia sellaisia ympäristönsuojelutoimenpiteitä, jotka vaikuttavat tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin lentoliikennepalveluihin tämän sopimuksen 2 artiklan ja 3 artiklan 4 kohdan mukaisesti.
4. Jos sopimuspuoli katsoo, että ilmailualan ympäristönsuojeluun liittyvä asia vaikuttaa tämän sopimuksen soveltamiseen tai täytäntöönpanoon, se voi pyytää sekakomitean koollekutsumista 17 artiklan mukaisesti käsittelemään asiaa ja kehittämään asianmukaisia ratkaisumalleja perusteltuihin huolenaiheisiin.

15 artikla

Kuluttajansuoja

Sopimuspuolet vahvistavat, että kuluttajien suojeleminen on tärkeää, ja että kumpikin sopimuspuoli voi pyytää sekakomitean koollekutsumista pyynnön esittäneen sopimuspuolen merkittävänä pitämistä kuluttajansuojakysymyksistä neuvottelemiseksi.

16 artikla

Tietokonepohjaiset paikanvarausjärjestelmät

1. Toisen sopimuspuolen alueella toimivilla tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien toimittajilla on oikeus tuoda, ylläpitää ja vapaasti tarjota tietokonepohjaisia paikanvarausjärjestelmiään matkatoimistoille tai matkailualan yrityksille, joiden pääasiallinen toiminta on matkailuun liittyvien tuotteiden jakelu toisen sopimuspuolen alueella, mikäli kyseessä oleva tietokonepohjainen paikanvarausjärjestelmä on toisen sopimuspuolen kaikkien asiaankuuluvien sääntelyvaatimusten mukainen.
2. Kumpikaan sopimuspuoli ei saa alueellaan asettaa tai sallia asetettavan rajoittavampia vaatimuksia toisen sopimuspuolen tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien toimittajille järjestelmien näytön (mukaan luettuina toimitus- ja näyttöparametrit), toiminnan, myynnin tai omistussuhteiden suhteen, kuin mitä se on asettanut omille tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmiensä toimittajille.
3. Sopimuspuolen tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien, jotka noudattavat toisen sopimuspuolen mahdollisia lakisääteisiä vaatimuksia, omistajilla/käyttäjillä on oltava samanlaiset mahdollisuudet omistaa toisen sopimuspuolen alueella tietokonepohjaisia paikanvarausjärjestelmiä, kuin mitä tämän toisen sopimuspuolen omistajilla/käyttäjillä on.

17 artikla

Sekakomitea

1. Sopimuspuolten edustajista koostuvan sekakomitean on kokoonnuttava vähintään kerran vuodessa neuvottelemaan tähän sopimukseen liittyvistä kysymyksistä ja tarkastelemaan sopimuksen täytäntöönpanoa.
2. Sopimuspuoli voi myös pyytää sekakomitean koollekutsumista tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Liitteessä 2 olevassa 19 artiklassa määrätään kuitenkin, että sekakomitea voi käsitellä ainoastaan kysymyksiä, jotka liittyvät osallistujan kieltäytymiseen panna tehtyjä sitoumuksia täytäntöön, tai tämän sopimuksen soveltamiseen liittyvien kilpailupäätösten vaikutuksiin. Tällainen kokous on järjestettävä mahdollisimman pian, mutta viimeistään kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa pyynnön esittämisestä, ellei muusta ole sovittu.
3. Sekakomitean on tarkasteltava viimeistään ensimmäisessä vuosikokouksessaan ja sen jälkeen tarvittaessa sopimuksen yleistä täytäntöönpanoa, mukaan luettuna ilmailualan infrastruktuurin rajoitusten vaikutukset 3 artiklassa määriteltujen oikeuksien käyttöön, 8 artiklan mukaisesti toteutettujen turvallisuustoimenpiteiden vaikutuksia, vaikutuksia kilpailuedellytyksiin, myös tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien osalta, sekä sopimuksen täytäntöönpanoon liittyviä mahdollisia sosiaalisia vaikutuksia.
4. Sekakomitean on tehtävä yhteistyötä erityisesti
 - a. edistämällä uusia lainsäädäntöaloitteita ja lainsäädännön kehittymistä, mukaan luettuna lentoturvallisuus ja lentoliikenteen turvaaminen, ympäristö, ilmailualan infrastruktuuri (mukaan luettuna lähtö- ja saapumisajat) ja kuluttajansuoja koskevaa asiantuntijatason tietojenvaihtoa;
 - b. käsittelemällä sopimuksen täytäntöönpanon aiheuttamia sosiaalisia vaikutuksia ja kehittämällä asianmukaisia toimintamalleja perusteltuihin huolenaiheisiin;
 - c. käsittelemällä mahdollisia sopimuksen kehittämiskohteita, mukaan luettuna sopimuksen muutoksia koskevat suositukset;
 - d. ylläpitämällä tilastoja kysymyksistä, jotka koskevat kumman tahansa sopimuspuolen sekakomiteassa esille ottamia valtion avustuksia tai tukia;
 - e. tekemällä yksimielisesti päätöksiä 10 artiklan 6 kohdan soveltamiseen liittyvistä kysymyksistä.
5. Sekakomitea tekee päätöksensä yksimielisesti.

18 artikla

Välimiesmenettely

1. Jos sopimuspuolten kesken syntyy erimielisyyttä tämän sopimuksen soveltamisesta tai tulkinnasta lukuun ottamatta 19 artiklassa tai liitteessä 2 tarkoitetuista asioista syntyviä erimielisyyksiä, eikä niitä saada ratkaistua sekakomitean kokouksessa, ne voivat sopia erimielisyyden siirtämisestä jonkun henkilön tai toimielimen ratkaistavaksi. Jolleivät ne pääse tästä sopimukseen, tulee erimielisyys jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä alistaa välimiesmenettelyyn seuraavien menettelyjen mukaisesti.
2. Jolleivät sopimuspuolet muuta sovi, asian ratkaisee kolmijäseninen välitystuomioistuin, joka muodostetaan seuraavasti:
 - a. a. Molemmat sopimuspuolet nimeävät yhden välimiehen kahdenkymmenen (20) päivän kuluessa välimiesmenettelyä koskevan pyynnön vastaanottamisesta. Sopimuspuolet nimeävät kolmannen välimiehen, joka toimii välitystuomioistuimen puheenjohtajana, yhteisestä sopimuksesta neljäkymmenenviiden (45) päivän kuluessa edellä mainittujen kahden välimiehen nimeämisestä.
 - b. b. Jollei sopimuspuoli nimeä välimiestä tai jos kolmatta välimiestä ei nimitetä tämän kohdan a alakohdan mukaisesti, voi jompikumpi sopimuspuoli pyytää Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston puheenjohtajaa nimeämään tarpeen mukaan välimiehen tai välimiehet kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Jos Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston puheenjohtaja on joko Yhdysvaltojen tai jonkin jäsenvaltion kansalainen, nimeää välimiehen tai välimiehet mainitun neuvoston vanhin varapuheenjohtaja, joka ei ole jäävi.
3. Ellei muuta sovita, välitystuomioistuimen on määriteltävä lainkäyttövaltansa rajat tämän sopimuksen mukaisesti ja vahvistettava omat menettelytapasääntönsä. Välitystuomioistuin voi muodostamisensa jälkeen toisen sopimuspuolen pyynnöstä pyytää toista sopimuspuolta panemaan täytäntöön väliaikaisia turvaamistoimenpiteitä ennen välitystuomioistuimen lopullista päätöstä. Välitystuomioistuimen ohjeiden mukaisesti tai sopimuspuolen pyynnöstä on järjestettävä kokous viimeistään viidentoista (15) päivän kuluessa siitä, kun välitystuomioistuin on kokonaisuudessaan nimetty, jotta välitystuomioistuin voi määritellä, mitä asioita välimiesmenettely tarkkaan ottaen koskee ja mitä erityisiä menettelyjä noudatetaan.
4. Ellei muuta ole sovittu tai ellei välitystuomioistuin ole muuta määrännyt, on toimittava seuraavasti:
 - a. a. Selvitys vaateista on toimitettava kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa siitä, kun välitystuomioistuin on kokonaisuudessaan nimetty, ja vastine on toimitettava neljäkymmenen (40) päivän kuluessa vaateita koskevan selvityksen toimittamisesta. Vaatijan on toimitettava mahdollinen vastauksensa viidentoista (15) päivän kuluessa vastineen toimittamisesta. Vastajan

mahdollinen vastaus on toimitettava viidentoista (15) päivän kuluessa vaatijan vastauksen toimittamisesta.

- b. b. Välitystuomioistuimen on järjestettävä kuuleminen sopimuspuolen pyynnöstä, tai se voi järjestää sellaisen omasta aloitteestaan, viidentoista (15) päivän kuluessa viimeisen vastauksen saapumisesta.
5. Välitystuomioistuimen on pyrittävä antamaan päätös kirjallisena kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa käsittelyn päättymisestä, tai jos käsittelyä ei pidetty, kolmenkymmenen (30) päivän kuluttua viimeisen vastauksen toimittamisesta. Välitystuomioistuimen päätökset tehdään sen jäsenten äänten enemmistöllä.
6. Sopimuspuolet voivat toimittaa päätöksen selventämistä koskevia pyyntöjä kymmenen (10) päivän kuluessa päätöksen antamisesta, ja mahdolliset selvennykset on annettava viidentoista (15) päivän kuluessa tällaisen pyynnön toimittamisesta.
7. Jos välitystuomioistuin katsoo, että tätä sopimusta on rikottu ja jos vastuussa oleva sopimuspuoli ei korjaa rikkomustaan tai ei pääse toisen sopimuspuolen kanssa molemminpuolisesti hyväksyttävään ratkaisuun neljäkymmenen (40) päivän kuluessa tuomioistuimen päätöksen ilmoittamisesta, toinen sopimuspuoli voi peruuttaa tämän sopimuksen mukaisesti syntyvät verrattavissa olevat etuudet, kunnes sopimuspuolet pääsevät sopimukseen erimielisyyden ratkaisemisesta. Minkään tässä kohdassa ei saa tulkita rajoittavan kummankaan sopimuspuolen oikeutta toteuttaa oikeasuhtaisia toimenpiteitä kansainvälisen lainsäädännön mukaisesti.
8. Sopimuspuolet jakavat tasapuolisesti välitystuomioistuimen kustannukset, mukaan luettuina välimiesten palkkiot ja kustannukset. Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön neuvoston puheenjohtajalle tai varapuheenjohtajalle tämän artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen menettelyjen johdosta aiheutuneita kustannuksia pidetään välitystuomioistuimen kustannuksina.

19 artikla

Kilpailu

1. Sopimuspuolet tunnustavat, että lentoyhtiöiden välinen kilpailu transatlanttisilla markkinoilla on tärkeää tämän sopimuksen tavoitteiden edistämiseksi, ja vahvistavat soveltavansa omia kilpailujärjestelmiään yleisen kilpailun suojelemiseksi ja edistämiseksi yksittäisten yritysten sijaan.
2. Sopimuspuolet tunnustavat, että sopimuspuolten transatlanttisia markkinoita koskevien kansainvälisen lentoliikenteen kilpailujärjestelmien soveltamisesta saattaa syntyä eroavaisuuksia ja että lentoyhtiöiden välistä kilpailua näillä markkinoilla voitaisiin edistää minimoimalla järjestelmien väliset erot.
3. Sopimuspuolet tunnustavat, että kilpailuviranomaisten välinen yhteistyö edistää kilpailua markkinoilla ja mahdollisesti myös yhdenmukaisen sääntelyn kehittymistä sekä näiden eroavuuksien minimointia, joita liittyy lentoyhtiöiden välisten sopimusten valvontaan kilpailunäkökohtien osalta. Tästä syystä sopimuspuolen on lisättävä tätä yhteistyötä mahdollisimman paljon liitteen 2 mukaisesti, ottaen huomioon viranomaisten erilaiset vastuut, toimivallan ja menettelyt.

4. Sekakomitealle on ilmoitettava vuosittain liitteen 2 mukaisen yhteistyön tulokset.

20 artikla

Neuvottelujen toinen vaihe

Sopimuspuolten yhteisenä tavoitteena on markkinoiden vapauttamisen jatkaminen ja kuluttajille, lentoyhtiöille, työntekijöille ja yhteisöille Atlantin molemmin puolin aiheutuvien hyötyjen maksimointi. Tämän prosessin jatkamiseksi sopimuspuolten on kehitettävä neuvotteluohjelma, johon sisältyy kummankin sopimuspuolen ensisijaisia kiinnostuksen kohteita. Sopimuspuolten on aloitettava neuvottelut viimeistään 60 päivän kuluttua tämän sopimuksen väliaikaisen soveltamisen alkamisesta, jotta seuraavaan vaiheeseen voitaisiin siirtyä nopeasti.

21 artikla

Suhde muihin sopimuksiin

1. Tämän sopimuksen 24 artiklassa tarkoitetun väliaikaisen soveltamiskauden aikana keskeytetään liitteessä 1 olevassa 1 osassa lueteltujen kahdenvälisten sopimusten soveltaminen, lukuun ottamatta liitteessä 1 olevassa 2 osassa määrättyjen sopimusten osien soveltamista.
2. Tämän sopimuksen tullessa voimaan 25 artiklan mukaisesti korvaa tämä sopimus liitteessä 1 olevassa 1 osassa luetellut kahdenväliset sopimukset, lukuun ottamatta liitteessä 1 olevassa 2 osassa määrättyjen sopimusten osia.
3. Jos sopimuspuolet liittyvät johonkin monenkeskiseen sopimukseen tai hyväksyvät Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön tai jonkin muun kansainvälisen järjestön hyväksymän päätöksen, joka koskee tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä, niiden on otettava asia esille sekakomiteassa sen selvittämiseksi, olisiko tätä sopimusta tarkistettava tällaisten uusien säännösten huomioon ottamiseksi.

22 artikla

Voimassaolon päättyminen

Kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa ilmoittaa kirjallisesti diplomaattiteitse toiselle sopimuspuolelle päätöksestään irtisanoa tämä sopimus. Tällainen ilmoitus on toimitettava samanaikaisesti Kansainväliselle siviili-ilmailujärjestölle. Tämän sopimuksen voimassaolo lakkaa keskiyöllä (GMT) sen Kansainvälisen ilmakuljetusliiton (IATA) liikennöintikauden päättyessä, joka oli käynnissä vuoden kuluttua sopimuksen irtisanomista koskevan ilmoituksen päiväyksestä, jollei irtisanomisilmoitusta peruuteta sopimuspuolten sopimuksella ennen mainitun määräajan päättymistä.

23 artikla

Rekisteröinti ICAO:ssa

Tämä sopimus ja sen muutokset rekisteröidään Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä (ICAO).

24 artikla

Väliaikainen soveltaminen

Kunnes sopimus tulee 25 artiklan mukaisesti voimaan:

1. Sopimuspuolet sopivat soveltavansa tätä sopimusta [A] alkaen.
2. Kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa ilmoittaa kirjallisesti diplomaattiteitse toiselle sopimuspuolelle päätöksestä, jonka mukaan se ei enää aio soveltaa tätä sopimusta. Tällaisessa tapauksessa sopimuksen soveltaminen päättyy keskiyöllä (GMT) sen Kansainvälisen ilmakuljetusliiton (IATA) liikennöintikauden päättyessä, joka oli käynnissä vuoden kuluttua sopimuksen irtisanomista koskevan ilmoituksen päiväyksestä, jollei irtisanomisilmoitusta peruuteta sopimuspuolten sopimuksella ennen mainitun määräajan päättymistä.

25 artikla

Voimaantulo

Tämä sopimus tulee voimaan kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sopimuspuolten välisen diplomaattisen noottienvaihdon, jolla on vahvistettu, että kaikki tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät menettelyt on saatettu päätökseen, jälkimmäinen nootti on päivätty. Tätä noottienvaihtoa varten Yhdysvaltojen on toimitettava Euroopan yhteisölle ja sen jäsenvaltioille osoitettu diplomaattinen nootti ja Euroopan yhteisön on toimitettava Yhdysvalloille Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden nootti tai nootit. Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden noottien on sisällettävä kunkin jäsenvaltion tiedonanto, jossa vahvistetaan, että jäsenvaltio on saattanut päätökseen tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät menettelyt.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tämä sopimus on tehty [...]ssa [...] päivänä [...]kuuta [200...] kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalin, puolan, ranskan, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tšekin, unkarin ja viron kielellä. Jos kielitoisintojen välillä on eroja, englanninkielinen toisinto on todistusvoimainen.

AMERIKAN YHDYSVALTOJEN PUOLESTA:ITÄVALLAN
PUOLESTA:

TASAVALLAN

BELGIAN KUNINGASKUNNAN PUOLESTA:

KYPROKSEN TASAVALLAN PUOLESTA:

TŠEKin TASAVALLAN PUOLESTA:

TANSKAN KUNINGASKUNNAN PUOLESTA:

VIRON TASAVALLAN PUOLESTA:

SUOMEN TASAVALLAN PUOLESTA:

RANSKAN TASAVALLAN PUOLESTA:

SAKSAN LIITTOTASAVALLAN PUOLESTA:

HELLEENIEN TASAVALLAN PUOLESTA:

UNKARIN TASAVALLAN PUOLESTA:

IRLANNIN PUOLESTA:

ITALIAN TASAVALLAN PUOLESTA:

LATVIAN TASAVALLAN PUOLESTA:

LIETTUAN TASAVALLAN PUOLESTA:

LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNNAN PUOLESTA:

MALTAN TASAVALLAN PUOLESTA:

ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNNAN PUOLESTA:

PUOLAN TASAVALLAN PUOLESTA:

PORTUGALIN TASAVALLAN PUOLESTA:

SLOVAKIAN TASAVALLAN PUOLESTA:

SLOVENIAN TASAVALLAN PUOLESTA:

ESPANJAN KUNINGASKUNNAN PUOLESTA:

RUOTSIN KUNINGASKUNNAN PUOLESTA:

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN
PUOLESTA:

EUROOPAN YHTEISÖN PUOLESTA

LIITE 1

1 jakso

Kuten tämän sopimuksen 21 artiklassa on määrätty, seuraavien Yhdysvaltojen ja jäsenvaltioiden välisten kahdenvälisten lentoliikennesopimusten soveltaminen keskeytyy tai ne korvataan tällä sopimuksella:

- a. Itävallan tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Wienissä 16 päivänä maaliskuuta 1989, 14 päivänä kesäkuuta 1995.
- b. Belgian kuningaskunta: Lentoliikennesopimus, saatettu voimaan noottienvaihdolla Washingtonissa 23 päivänä lokakuuta 1980, muutettu 22 päivänä syyskuuta 1986, 12 päivänä marraskuuta 1986, 5 päivänä marraskuuta 1993 ja 12 päivänä tammikuuta 1994.

(muutettu 5 päivänä syyskuuta 1995 (sovelletaan väliaikaisesti)).

- c. Tšekin tasavalta: Lentokuljetussopimus, allekirjoitettu Prahassa 10 päivänä maaliskuuta 1996, 4 päivänä kesäkuuta 2001 ja 14 päivänä helmikuuta 2002.
- d. Tanskan kuningaskunta: Lentoliikennepalvelusopimus, saatettu voimaan noottienvaihdolla Washingtonissa 16 päivänä joulukuuta 1944, muutettu 6 päivänä elokuuta 1954 ja 16 päivänä kesäkuuta 1995.
- e. Suomen tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Helsingissä 29 päivänä maaliskuuta 1949; sopimukseen liittyvä pöytäkirja, allekirjoitettu 12 päivänä maaliskuuta 1980; vuoden 1949 sopimuksen ja vuoden 1980 pöytäkirjan muuttamisesta 9 päivänä kesäkuuta 1995 tehty sopimus.
- f. Ranskan tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Washingtonissa 18 päivänä kesäkuuta 1998, muutettu 10 päivänä lokakuuta 2000; muutettu 22 päivänä tammikuuta 2002.
- g. Saksan liittotasavalta: Lentoliikennesopimus ja noottienvaihto, allekirjoitettu Washingtonissa 7 päivänä heinäkuuta 1955, 25 päivänä huhtikuuta 1989.

(sopimukseen liittyvä pöytäkirja, tehty 1 päivänä marraskuuta 1978; pöytäkirjaan liittyvä sopimus, tehty 24 päivänä toukokuuta 1994; vuoden 1955 sopimusta muuttava pöytäkirja, tehty 23 päivänä toukokuuta 1996; vuoden 1996 pöytäkirjaa muuttava sopimus, tehty 10 päivänä lokakuuta 2000 (kaikkia sovelletaan väliaikaisesti)).

- h. Helleenien tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Ateenassa 31 päivänä heinäkuuta 1991, sopimuksen voimassaoloa on pidennetty 31 päivään heinäkuuta 2006 saakka heinäkuun 19 ja 25 päivänä 2005 suoritetulla noottienvaihdolla.
- i. Unkarin tasavalta: Lentoliikennesopimus ja yhteisymmärryspöytäkirja, allekirjoitettu Budapestissa 12 päivänä heinäkuuta 1989; sopimuksen ja

pöytäkirjan voimassaoloa on pidennetty 12 päivään heinäkuuta 2006 saakka heinäkuun 12 ja 7 päivänä 2005 suoritettulla noottienvaihdolla.

- j. Irlanti: Lentoliikennesopimus, saatettu voimaan noottienvaihdolla Washingtonissa 3 päivänä joulukuuta 1945, muutettu 25 päivänä tammikuuta 1988 ja 29 päivänä syyskuuta 1989, muutettu 25 päivänä heinäkuuta ja 6 päivänä syyskuuta 1990.

(Neuvotteluja koskeva muistio, allekirjoitettu Washingtonissa 28 päivänä lokakuuta 1993 (sovelletaan väliaikaisesti)).

- k. Italian tasavalta: Lentoliikennesopimus, muistio ja noottienvaihto, allekirjoitettu Roomassa 22 päivänä heinäkuuta 1970, muutettu 25 päivänä lokakuuta 1988; sopimukseen liittyvä yhteisymmärryspöytäkirja, allekirjoitettu 27 päivänä syyskuuta 1990; vuoden 1970 sopimusta on muutettu 22 marraskuuta 1997 ja yhteisymmärryspöytäkirjaa 23 päivänä joulukuuta 1991; vuoden 1970 sopimusta on muutettu 30 toukokuuta 1991 ja yhteisymmärryspöytäkirjaa 21 päivänä lokakuuta 1997; vuoden 1970 sopimusta täydentävä sopimus, tehty joulukuun 30 päivänä 1998 ja helmikuun 2 päivänä 1999.

Vuoden 1970 sopimusta täydentävä pöytäkirja, tehty joulukuun 6 päivänä 1999 (sovelletaan väliaikaisesti).

- l. Luxemburgin suurherttuakunta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Luxemburgissa 19 päivänä elokuuta 1986, muutettu 6 päivänä kesäkuuta 1995 ja 13 sekä 21 päivänä syyskuuta 1998.
- m. Maltan tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Washingtonissa 12 päivänä lokakuuta 2000.
- n. Alankomaiden kuningaskunta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Washingtonissa 3 päivänä huhtikuuta 1957, vuoden 1957 sopimusta muuttava pöytäkirja, tehty 31 päivänä toukokuuta 1978; vuoden 1978 pöytäkirjaa on muutettu 11 päivänä kesäkuuta 1986; vuoden 1957 sopimusta on muutettu 13 päivänä lokakuuta ja 22 päivänä joulukuuta 1987; vuoden 1957 sopimusta muutettu 29 päivänä tammikuuta ja 13 päivänä maaliskuuta 1992; vuoden 1957 sopimusta ja vuoden 1978 pöytäkirjaa on muutettu 14 päivänä lokakuuta 1992.
- o. Puolan tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Varsovassa 16 päivänä kesäkuuta 2001.
- p. Portugalin tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Lissabonissa 30 päivänä toukokuuta 2000.
- q. Slovakian tasavalta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Bratislavassa 22 päivänä tammikuuta 2001.
- r. Espanjan kuningaskunta: Lentoliikennesopimus, allekirjoitettu Madridissa helmikuun 20 päivänä 1973, sopimukseen liittyvä sopimus, tehty 20 päivänä helmikuuta, 31 päivänä maaliskuuta ja 7 päivänä huhtikuuta 1987; vuoden

1973 pöytäkirjaa on muutettu 31 päivänä toukokuuta 1989; vuoden 1973 pöytäkirjaa on muutettu 27 päivänä marraskuuta 1991.

- s. Ruotsin kuningaskunta: Lentoliikennepalvelusopimus, saatettu voimaan noottienvaihdolla Washingtonissa 16 päivänä joulukuuta 1944, muutettu 6 päivänä elokuuta 1954 ja 16 päivänä kesäkuuta 1995.
- t. Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta: Lentoliikennesopimus ja kirjeenvaihto, allekirjoitettu Bermudalla 23 päivänä heinäkuuta 1977; Pohjois-Atlantin lentoliikenteen maksuja koskeva sopimus, tehty 17 päivänä maaliskuuta 1978; vuoden 1977 sopimusta muuttava sopimus, tehty 25 päivänä huhtikuuta 1978; Pohjois-Atlantin lentoliikenteen hintoja koskevaa vuoden 1978 sopimusta muuttava ja laajentava sopimus, tehty 2 ja 9 päivänä marraskuuta 1978; vuoden 1977 sopimusta muuttava sopimus, tehty 4 päivänä joulukuuta 1980; vuoden 1977 sopimusta muuttava sopimus, tehty 20 päivänä helmikuuta 1985; vuoden 1977 sopimuksen 7 artiklaa, liitettä 2 ja 5 muuttava sopimus, tehty 25 päivänä toukokuuta 1989; vuoden 1977 sopimukseen tehtyjä muutoksia, Heathrow'n lentokentän liikennemaksuja koskevan Yhdysvaltojen ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisen välimiesmenettelyn päättämistä ja Yhdistyneen kuningaskunnan tekemän välimiesmenettelyn aloittamista koskevaa pyyntöä, jonka Yhdistynyt kuningaskunta teki suurlähetystön nootilla nro 87 13 päivänä lokakuuta 1993 sekä välimiesmenettelyn taustalla olleiden asioiden ratkaisua koskeva sopimus, tehty 11 päivänä maaliskuuta 1994; vuoden 1977 sopimusta muuttava sopimus, tehty 27 päivänä maaliskuuta 1997.

(11 päivänä syyskuuta 1986 päivätyssä neuvottelusopimuksessa mainitut järjestelyt, joita sovelletaan väliaikaisesti; 27 päivänä heinäkuuta 1990 käydyssä kirjeenvaihdossa mainitut järjestelyt; 11 päivänä maaliskuuta 1991 päivätyssä neuvottelumuistiossa mainitut järjestelyt; 6 päivänä lokakuuta 1994 käydyssä kirjeenvaihdossa mainitut järjestelyt; 5 päivänä kesäkuuta 1995 päivätyssä neuvottelumuistiossa mainitut järjestelyt; 31 päivänä maaliskuuta ja 3 päivänä huhtikuuta 2000 päivätyssä kirjeenvaihdossa mainitut järjestelyt (näitä kaikkia sovelletaan väliaikaisesti)).

2 jakso

Edellä olevasta tämän liitteen 1 jaksosta poiketen, sellaisten alueiden osalta, jotka eivät kuulu tämän sopimuksen 1 artiklassa olevan aluetta koskevan määritelmän soveltamisalaan, jatketaan mainitun jaksos d kohdassa (Tanska–Yhdysvallat), f kohdassa (Ranska–Yhdysvallat) ja t kohdassa (Yhdistynyt kuningaskunta–Yhdysvallat) mainittujen sopimusten soveltamista näiden sopimusten ehtojen mukaisesti.

3 jakso

Tämän sopimuksen 3 artiklasta poiketen Yhdysvaltojen lentoyhtiöillä ei ole oikeutta tarjota pelkkiä rahtikuljetuksia, jos ne eivät ole osa Yhdysvalloista yhteen tai useampaan jäsenvaltion kohteeseen suuntautuvaa liikennettä, lukuun ottamatta Tšekin tasavaltaan, Ranskan tasavaltaan, Saksan liittotasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Maltan tasavaltaan, Puolan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan ja Slovakian tasavaltaan saapuvaa tai sieltä lähtevää liikennettä.

4 jakso

Sen estämättä, mitä tässä sopimuksessa määrätään, tämän jakson määräyksiä sovelletaan Irlannin ja Yhdysvaltojen väliseen yhdistettyyn reitti- tai tilaus- ja rahtiliikenteeseen IATA:n talviliikennöintikauden 2006/2007 alusta IATA:n talviliikennöintikauden 2007/2008 loppuun saakka.

- a.
 - (i) Kaikki Yhdysvaltojen ja yhteisön lentoyhtiöt voivat liikennöidä kolme (3) suoraa lentoa Yhdysvaltojen ja Dublinin välillä jokaista Yhdysvaltojen ja Shannonin välillä liikennöitävää suoraa lentoa kohden. Suorien Dublinin lentojen liikenneoikeudet perustuvat lentojen keskimääräiseen määrään kolmen kauden mittaisen siirtymäkauden aikana. Lennon katsotaan olevan suora lento Dubliniin tai Dublinista taikka suora lento Shannoniin tai Shannonista, jos kyseiset lentokentät ovat lennon ensimmäinen tai viimeinen kohde Irlannissa.
 - (ii) (ii) tämän jakson a kohdan i alakohdassa määrätty velvoite liikennöidä Shannoniin päättyy, jos jokin lentoyhtiö aloittaa reittilennot tai yhdistetyn reitti- tai tilaus- ja rahtiliikenteen Yhdysvaltojen ja Dublinin välillä kumpaan tahansa suuntaan, eikä liikennöi vähintään yhtä suoraa lentoa Shannoniin kolmea Dubliniin lennettävää suoraa lentoa kohden, määriteltynä siirtymäkauden keskiarvon perusteella.
- b. Yhdysvaltojen ja Irlannin välisen liikenteen osalta yhteisön lentoyhtiöt voivat liikennöidä ainoastaan Bostoniin, New Yorkiin, Chicagoon ja Los Angelesiin sekä kolmeen muuhun Yhdysvaltojen kohteeseen, jotka on ilmoitettava Yhdysvalloille niiden valinnan tai muuttamisen yhteydessä. Näillä lennoilla voidaan tehdä välilasku muissa jäsenvaltioissa tai kolmansissa maissa olevissa kohteissa.
- c. Yhteisten reittitunnusten käyttö sallitaan Irlannin ja Yhdysvaltojen välisessä liikenteessä ainoastaan, jos lentoon sisältyy välilasku muissa Euroopan yhteisön kohteissa. Muita yhteisten reittitunnusten käyttämistä koskevia järjestelyjä harkitaan kohteliaisuus- ja vastavuoroisuusnäkökohtien perusteella.

LIITE 2

Lentoliikennealan kilpailukysymyksiin

liittyvä yhteistyö

1 artikla

Tässä liitteessä määrätyn yhteistyön toteuttamisesta vastaavat Amerikan yhdysvaltojen liikenneministeriö ja Euroopan yhteisöjen komissio (jäljempänä 'osallistujat') Yhdysvaltojen ja Euroopan yhteisön lentoliikenneteollisuuden kilpailukysymysten ratkaisemiseen liittyvien omien toimintojensa mukaisesti.

2 artikla

Tarkoitus

Tämän yhteistyön tavoitteena on:

1. edistää yhteisymmärrystä siitä, miten osallistujat soveltavat omien kilpailujärjestelmiensä mukaisia lakeja, menettelyjä ja käytäntöjä edistääkseen lentoliikennealan kilpailua;
2. auttaa osallistujia ymmärtämään lentoliikennealan kehityksen vaikutukset kansainvälisen ilmailualan markkinoiden kilpailutilanteeseen sekä
3. vähentää mahdollisia ristiriitoja, joita saattaa aiheutua osallistujien soveltaessa omia kilpailujärjestelmiään transatlanttisia markkinoita koskeviin sopimuksiin ja muihin yhteistyöjärjestelyihin;
4. edistää sopimuksia ja muita yhteistyöjärjestelyjä koskevia yhteensopivia sääntelytoimia lisäämällä tietämystä menetelmistä, analyyttisistä tekniikoista, kuten asiaankuuluvien markkinoiden määrittelystä ja kilpailuvaikutusten analyysistä, sekä ongelmien ratkaisukeinoja, joita osallistujat käyttävät riippumattomassa kilpailuvalvonnassaan.

3 artikla

Määritelmät

Tässä liitteessä tarkoitetaan 'kilpailujärjestelmällä' lakeja, menettelyjä ja käytäntöjä, joiden mukaisesti osallistujat valvovat lentoyhtiöiden välisiä sopimuksia ja muita yhteistyöjärjestelyjä kansainvälisillä markkinoilla. Euroopan yhteisön osalta järjestelmään sisältyvät vähintään, niihin kuitenkaan rajoittumatta, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 81, 82 ja 85 artikla ja niitä koskevat perustamissopimuksen mukaisesti annetut täytäntöönpanoasetukset, sekä niihin tehty muutokset. Liikenneministeriön osalta järjestelmään sisältyvät vähintään, niihin kuitenkaan rajoittumatta, Yhdysvaltojen lain (United States Code) 49 osaston pykälä 41308, 41309 ja 41720 sekä sen täytäntöönpanoasetukset ja siihen liittyvät ennakkotapaukset.

4 artikla

Yhteistyöalat

Jollei 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdan ehdoista muuta johdu, osallistujien väliseen yhteistyöhön on kuuluttava:

- (1) Osallistujien edustajien, mukaan luettuina kilpailuasiantuntijat, väliset periaatteessa kaksi kertaa vuodessa järjestettävät kokoukset, joissa neuvotellaan lentoliikennealan kehityksestä, molempia osapuolia kiinnostavista kilpailupoliittisista kysymyksistä ja kansainvälistä ilmaliikennettä ja erityisesti transatlanttisia markkinoita koskevan kilpailulainsäädännön soveltamista koskevista analyyttisistä lähestymistavoista. Edellä mainitut neuvottelut voivat lisätä osallistujien ymmärtämystä lähestymistavoista, joita toinen osallistuja soveltaa kilpailukysymyksiin, mukaan luettuna nykyiset yhteneväisyydet, sekä näiden lähestymistapojen yhdenmukaisuutta erityisesti lentoyhtiöiden välisten sopimusten osalta.
- (2) Osallistujien väliset neuvottelut, joita voidaan järjestää milloin tahansa yhteisestä sopimuksesta tai kumman tahansa osallistujan pyynnöstä, tähän liitteeseen liittyvistä kysymyksistä, mukaan luettuina erityistapaukset.
- (3) Kumpikin osallistuja voi niin halutessaan kutsua 1 ja 2 kappaleen nojalla järjestettäviin kokouksiin tai neuvotteluihin muita valtion viranomaistahojen edustajia.
- (4) Hyvissä ajoin tehtävät Ilmoitukset seuraavista toimenpiteistä tai asioista, joilla ilmoituksen tekävän osallistujan mielestä voi olla merkittäviä vaikutuksia toisen osallistujan kilpailuetuihin:
 - a. Liikenneministeriön osalta (i) menettelyt kansainvälistä lentoliikennettä harjoittavien lentoyhtiöiden välisten sopimusten ja muiden yhteistyöjärjestelyjen, erityisesti Yhdysvaltojen ja Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti järjestäytyneitä lentoyhtiöitä koskevien kilpailuoikeudellisten vapautusten, hyväksymistä koskevien hakemusten tarkastelemiseksi, ja (ii) liikenneministeriön saamat ilmoitukset Yhdysvaltojen lain (United States Code) 49 osaston 41720 pykälän mukaisesti tehdyistä yhteisyrityssopimuksista sekä
 - b. Euroopan yhteisöjen komission osalta (i) menettelyt kansainvälistä lentoliikennettä harjoittavien lentoyhtiöiden välisten sopimusten ja muiden yhteistyöjärjestelyjen, erityisesti Yhdysvaltojen ja Euroopan yhteisön lainsäädännön mukaisesti järjestäytyneitä lentoyhtiöitä koskevat liittoumat ja muut yhteistyöjärjestelyt, tarkastelemiseksi, ja (ii) Euroopan unionin kilpailulainsäädäntöä koskevien yksittäisten tai ryhmäpoikkeusten tarkastelu.
- (5) ilmoitukset sellaisten osallistujan sähköisesti tai muulla tavalla arkistoitujen tietojen saatavuudesta ja saatavuutta säätelevistä ehdoista, joilla kyseisen osallistujan mukaan voi olla merkittäviä vaikutuksia toisen osallistujan kilpailuetuihin, sekä
- (6) Ilmoitukset muista toiminnoista, jotka liittyvät lentoliikenteen kilpailupolitiikkaan ja joista ilmoituksen tekävä osallistuja katsoo olevan asianmukaista ilmoittaa.

5 artikla

Tietojen käyttö ja luovuttaminen

- (1) Tämän liitteen määräyksistä poiketen kummankaan osallistujan ei odoteta luovuttavan toiselle osallistujalle tietoja, joiden luovuttaminen niitä pyytäneelle osallistujalle
 - a. on kielletty tietoja hallussaan pitävän osallistujan lakien, asetusten ja käytäntöjen nojalla, tai
 - b. ei olisi yhdenmukaista tietoja hallussaan pitävän osallistujan tärkeiden etujen kanssa.
- (2) Osallistujien on siinä määrin kuin se on mahdollista käsiteltävä luottamuksellisina tietoja, jotka toinen osallistuja on sille tämän liitteen mukaisesti luottamuksellisesti luovuttanut, ja vastustaa tällaisten tietojen luovuttamista kolmannelle osapuolelle, ellei tietoja hallussaan pitävältä osallistujalta saada tietojen luovuttamista koskevaa lupaa. Kumpikin osallistuja pyrkii ilmoittamaan toiselle osallistujalle aina, kun sellaisia tietoja, joita aiotaan vaihtaa neuvotteluissa tai muulla tavoin, voidaan edellyttää luovutettavan julkisessa menettelyssä.
- (3) Jos osallistuja luovuttaa tämän liitteen mukaisesti luottamuksellisesti tietoja toiselle osallistujalle 2 artiklassa määrättyjä tarkoituksia varten, tiedot saavan osallistujan olisi käytettävä kyseisiä tietoja ainoastaan näihin tarkoituksiin.

6 artikla

Täytäntöönpano

- (1) Kummankin osallistujan on nimettävä edustaja, joka on vastuussa tämän liitteen mukaisesti toteutettavien toimenpiteiden yhteensovittamisesta.
- (2) Tämä liite, ja kaikki osallistujan sen nojalla toteuttamat toimet, on
 - a. tarkoitus panna täytäntöön ainoastaan siinä määrin, kuin se on kyseiseen osallistujaan sovellettavien lakien, asetusten ja käytänteiden mukaista, sekä
 - b. tarkoitus panna täytäntöön rajoittamatta kuitenkaan Euroopan yhteisöjen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välisen niiden kilpailulakien soveltamista koskevan sopimuksen soveltamista.